DE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

27. MAJA 1972 – ŠT. 21 – L. XXIX

Uredništvo DE predlaga:

ODLOČI NAJ USTAVNO SODIŠČE SR SLOVENIJE

● Uredništvo DE bo predlagalo Ustavnemu sodišču SR Slovenije, da začne postopek za presojo ustavnosti Zakona o osnovni šoli in Zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji ter odloči o vprašanju šolnine za odrasle na stopnji osnovnega dopolnilnega šolanja

Vse o tem berite na 9. strani

SEJA RS ZSS

Kritična ocena gospodarskih razmer

Pokažimo s prstom na vse, ki so samo z besedami za stabilizacijo, v dejanjih pa jo neprestano spodkopujejo!

Republiški svet ZSS je na svoji plenarni seji 19. t. m. zelo kritično ocenil sedanje gospodarske razmere, za katere so sicer značilna ugodna gibanja v plačilni bilanci s tujino, ki pa so predvsem rezultati zelo grobega administrativnega poseganja v gospodarske tokove. Za te tokove pa je še naprej značilna previsoka ravan porabe vseh vrst in deformacija tržnih gibanj, ki jo povzroča predolga zamrznitev cen. Za statističnimi podatki o gospodarskih gibanjih – ki seveda odražajo povprečja – se skrivajo tako tisti, ki se ravnajo v skladu s sprejeto gospodarsko politiko, kakor tudi vsi tisti, ki se te politike ne držijo. Z drugimi besedami: če hočemo zares napredovati v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva, potem moramo končno le pokazati s prstom na vse tiste dejavnike, ki jo z besedami podpirajo, v dejanjih pa neprestano spodkopujejo!

Vodstvo sindikatov Slovenije je na omenjeni seji v glavni točki dnevnega reda razpravljajo o „oceni družbeno-ekonomskih gibanj“, o čemer je imel uvodni referat predstavnik RS ZSS JOŽE GLOBAČNIK. Svet ZSS

(Nadaljevanje na 3. strani)

V OKVIRU

Se bo plamen razplamtel?

Pobuda se je rodila v Kropi, v kolektivu tovarne Plamen. Za rojstni dan predsedniku Titu – njemu kot vezilo za obletnico, skupnosti pa kot svoj prispevek k uresničitvi naloge, ki smo ji nadeli ime stabilizacija – so se odločili opraviti najmanj 80 delovnih ur ob prostih sobotah in ves tako ustvarjeni dohodek nameniti za reševanje perečih gospodarskih razmer. Vsem delovnim ljudem v državi pa je kolektiv Plamena naslovil poziv, naj sledijo njegovemu zgledu in tako z delom dokažejo, da smo za stabilizacijo jugoslovanskega gospodarstva, za enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Pobuda delavcev iz Plamena zasluži vso pozornost. Zasluži jo predvsem zaradi tega, ker izpričuje prvobitni interes delavcev, da bi od besed o stabilizaciji prešli k dejanjem za stabilizacijo, da bi bilo teh dejanj čedalje več, saj nestabilnost vedno znova samo devalvira njihovo delo in njihove rezultate. Ta akcija Kroparjev tudi potrjuje naše prepričanje, da je delavski razred pripravljen na nove napore, na večje prizadevanje pa tudi na samoodpovedovanje – če so zastavljeni cilji jasni in resnično v njegovem interesu.

Prav zavoljo tega smo prepričani, da pobuda delavcev iz Plamena v naši domovini ne bo naletela na gluha ušesa.

Da, v to verjamemo, hkrati pa mislimo, da bi morali pobudo delavcev iz Krope še razširiti in je ne omejiti samo na fizično delo. V tej akciji delavskega razreda za razrešitev gospodarskih problemov in za stabilizacijo naj vsak kolektiv prispeva po svojih močeh in tam, kjer bodo učinki največji. Tako sodimo! V nekaterih kolektivih bo ta akcija za stabilizacijo bržčas obrodila najbogatejši sad z zavestnimi prizadevanji za zniževanje proizvodnih in poslovnih stroškov. Drugje bodo učinkovitejši, če se bodo odločili spremeniti svoj odnos do plačevanja lastnih dolgov drugim. Zakaj si ne bi vsak kolektiv zastavil kot obvezo in jo v akciji tudi uresničil:

(Nadaljevanje na 5. strani)

Čeprav smo vse dosedanje dneve mladosti praznovali nasmejani in v prazničnem vzdušju, je bil letošnji dan mladih še posebno sončen in svečan. Pa kaj ne bi bil, ko smo praznovali 80. obletnico njega, ki je dal tej mladosti krila, da jo ponesejo v lepšo prihodnost.

Iz vsega srca, dragi tovariš Tito: še na mnoga srečna leta!

Dragi tovariš Tito!

V imenu slovenskega naroda, vseh prebivalcev socialistične republike Slovenije in osebni Ti iskreno čestitamo za osemdeseti rojstni dan, za veliko delo, ki si ga opravil za svobodo in napredek delovnih ljudi Jugoslavije, za delavsko gibanje in mir v svetu.

Naše ljudstvo z ljubeznijo in hvaležnostjo ugotavlja, da je petintrideset let, kar vodiš Komunistično partijo in Zvezo komunistov Jugoslavije, obdobje, ki je terjalo izredne napore v boju za osvoboditev delovnega človeka in pripeljalo do velikih uspehov v tem boju. Zavedamo se pomembnosti Tvojega osebnega prispevka, ko si v hitro spreminjajočih se razmerah z osebno odločnostjo in daljnovidnostjo vselej začrtal smer in določil naloge, ki so krepile boj delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in ga vodile od zmage do zmage.

Utrjeni v bojih desetletij, z bogatimi izkušnjami naših narodov v teh bojih, bomo pod Tvojim vodstvom in navdani s Tvojim duhom in železno voljo nadaljevali delo in prebrodili ovire, ki se nam postavljajo na poti k enakopravnosti in svobodi narodov in k nadaljnjemu osvobajanju delovnega človeka. V bratski skupnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in v sodelovanju s socialističnimi, osvobodilnimi in vsemi naprednimi gibanji v svetu bomo z vsakdanjimi delovnimi napori ostvarjali zgodovinski smoter delavskega razreda, ki trdno vodi Tvojo misel in delo.

Tvoj osebni zgled je bil in bo velika pobuda k revolucionarni vztrajnosti za vse ljudi naše dežele. Odločeni smo, da bomo s svojim delom stremeli za tem, da bo Tvoj zgled še naprej zasidran v srcih in volji delovnih ljudi. V tem vidimo jamstvo za še večje uspehe na naši nadaljnji poti.

Dragi tovariš Tito, ob življenjskem jubileju želimo tebi in tovarišici Jovanki še mnogo sreče in uspehov, želimo si, da bi š dolgo skupaj s teboj gradili socializem v naši deželi.

Ljubljana, 23. maja 1972

SERGEJ KRAIGHER, predsednik skupščine SR Slovenije
STANE KAVČIČ, predsednik izvršnega sveta skupščina SR Slovenije
FRANCE POPIT, predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije
JANEZ VIPOTNIK, predsednik republiške konference SZDL Slovenije
TONE KROPUŠEK, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije
JANKO RUDOLF, predsednik republiškega odbora ZZB NOV Slovenije
SLAVKO KORBAR, predsednik republiškega odbora ZRVS Slovenije
ŽIVKO PREGL, predsednik republiške konference ZM Slovenije

pravi naslov za denarne zadeve

ljubljanska banka

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA

Ob začetku seje plenuma republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije – bila je v torek, 23. t. m. – je bila prisrčna slovesnot. Predsednik republiškega odbora Stjepan Šaubert je namreč ob tej priložnosti podelil plakete Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije štirim zaslužnim sindikalnim delavcem. Jožetu JURAČU, Uradni list, Izidorju DOLARJU iz Rudnika Trbovlje, Janezu ŠILCU iz Združenega podjetja Iskra ter Mirku ZUPANU iz Železarne Jesenice.

SLOVENSKE KONJICE

Ustanovili bodo medobčinski svet sindikatov

Sredi junija bo v Slovenskih Konjicah konstituiranje medobčinskega sveta Zveze sindikatov za osem občinskih sindikalnih svetov celjskega območja. Njihovi organi te dni sprejemajo sklepe o ustanovitvi, hkrati pa predlagajo posamezne zadeve, ki naj bi jih ta forum obravnaval v prvem delu svoje mandatne dobe do konca letošnjega leta. To bo omogočilo, da bodo lahko na prvem sestanku že tudi sprejeli okvirni delovni program nalog in akcij, v katerem bodo vsekakor imele pomemben delež priprave na bližnji kongres slovenskih sindikatov. Mandat predsednika sveta bo trajal šest mesecev ter bo v vsakem šestmesečnem obdobju iz enega ,od osmih občinskih sindikalnih svetov.

V. L.

Po začrtani poti

Plenum republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je sprejel kriterije za dajanje mnenj o nočnem delu žensk in mladine ter se izrekel o nadaljnjem razvoju sistema samoupravnega sporazumevanja o oblikovanju in delitvi dohodka

Seja plenuma republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je bila razgibana, hkrati pa enotna v osnovnih izhodiščih in napotkih za akcijo. Živahnost razprave pa je pravzaprav pogojevala tematika sama, ki je bila tokrat na dnevnem redu: najprej razprava o predlogu kriterijev za dajanje mnenj sindikata o nočnem delu žensk in mladine, zatem pa aktivnost in naloge odbora pri usklajevanju samoupravnih sporazumov o oblikovanju in delitvi dohodka ter osebnih dohodkov. V posebni točki dnevnega reda so se člani plenuma seznanili z gospodarskim položajem Cinkarne Celje; ker pa so tudi nekatere druge delovne organizacije v podobni zagati kot cinkarna, so se člani plenuma odločili, naj sindikati na bazenskih posvetovanjih v prihodnjih dneh temeljito proučijo gospodarske razmere ter se nato v bližnji skupščinski razpravi o problemih gospodarjenja zavzamejo za čimbolj celovite rešitve.

NAJ BO RESNIČNO IZJEMA!

Čeprav naj bi bilo nočno delo žensk in mladine izjema – torej tedaj, ko gre za posebno resne družbene, ekonomske in socialne razmere, številni podatki izpričujejo, da temu še zdaleč ni tako. Nasprotno, nočno delo žensk in mladine se razširja. Tako je denimo v letu 1970 delalo ponoči kar 5.204 več žensk in mladoletnikov kot pa leto poprej. Od skupnega števila zaposlenih žensk v letu 1970 pa je v industriji in rudarstvu delalo ponoči kar 21,9 % žensk. Spričo teh in drugih dejstev je seveda razumljivo, da so organi republiškega odbora tega sindikata že nekajkrat obravnavali problematiko nočnega dela žensk in mladine z najrazličnejših zornih kotov. Še posebno pomembno pa je v tem primeru stališče lanskega III. kongresa, ki je vztrajal, da se postopoma ukine nočno delo žensk in mladine, republiški odbor pa zadolžil, naj sproti obravnava to problematiko ter zaostruje kriterije pri dajanju soglasij za nočno delo, obenem pa je pobudnik priprave programov za ukinitev nočnega dela žensk in mladine.

V skladu s temi stališči kongresa je republiški odbor na zadnji seji tudi sprejel kriterije za ugotavljanje pogojev za nočno delo žensk in mladine, ki pomenijo v primerjavi s kriteriji iz leta 1965 nov korak k razrešitvi tega problema. Ker pa bomo te kriterije v celoti objavili v prihodnji številki našega lista, naj tokrat povemo le to, da bo republiški odbor v prihodnje dal svoje sogalsje resnično v izjemnih primerih in samo tedaj, če bo nočno delo tudi dobro organizirano, če bo to delo primerno nagrajeno. Republiški odbor bo poslej zahteval, da o uvajanju nočnega dela žensk in mladine razpravljajo tudi sindikati v delovnih organizacijah, o njem pa sklepajo samoupravni organi, pri čemer morajo kritično presoditi, ali je nočno delo žensk in mladine res edina možnost za uresničenje proizvodnega programa.

ŠE KORAK DLJE

Izhodiščno ugotovitev v razpravi o usklajevanju samoupravnih sporazumov o oblikovanju in delitvi dohodka bi lahko takole strnili: sporazumi že delujejo, stopili pa smo tudi že na prvo stopnico usklajevanja osebnih dohodkov med panogami. Tako so se, denimo, razponi poprečnih osebnih dohodkov med panogami znižali od razmerja 1:2,77 v času pred veljavnostjo sporazumov na zdajšnje razmerje 1:2,44. Osebni dohodki naraščajo bolj umirjeno in so v skladu z začrtano politiko družbeno-ekonomskega razvoja. Povedati pa je treba tudi to, da je ob koncu minulega leta preseglo osebne dohodke, ki jih dovoljujejo samoupravni sporazumi, 2,8 % delovnih organizacij, medtem ko 63 % delovnih organizacij ni doseglo po sporazumu možne ravni osebnih dohodkov.

Ti in obilo drugih kazalcev iz poročil o učinkovitosti delovanja samoupravnih sporazumov dajejo že dovolj trdne opore o tem, kako ubrati nadaljnja pota v sporazumevanju. Na plenarnem zasedanju republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva so se že odločili za nekatere premike. Soglasno podporo je na primer dobil predlog, naj bi dosedanjih osem izobrazbenih kategorij KOD povečali na 12, medtem ko naj bi v bodoče zasnovali odnose med kalkulativnimi osebnimi dohodki po nomenklaturi delovnih mest, saj bi se tako lahko otresli sedanjega togega in marsikdaj krivičnega vrednotenja formalne izobrazbe. Šibka točka sedanjih sporazumov je nedvomno tudi vrednotenje vpliva delovnih razmer. Razlike v teh dodatkih znašajo za iste poklice med posameznimi sporazumi celo 1:9! Zato naj bi še letos posebna komisija podpisnic samoupravnih sporazumov uskladila nesorazmerja; v prihodnje pa naj bi iskali rešitev predvsem v znanstveno ugotovljenih podatkih o vplivu delovnih razmer in za najbolj kritične primere uveljavili dodatke kot individualno pravico, medtem ko naj bi vse druge vplive delovnega okolja upoštevali že pri razporejanju KOD po nomenklaturi delovnih mest.

Iz živahne razprave in zavzetega iskanja rešitev o najrazličnejših vprašanjih sporazumevanja – oblikovanje sredstev za osebne dohodke v odvisnosti od uspešnosti poslovanja, načini izračunavanja faktorjev stimulacije, najvišji osebni dohodek in drugo – naj omenimo le še to, da je plenum odločno zavrnil predloge nekaterih, da bi v letošnjem letu limitirali izplačila osebnih dohodkov pri višini 1.400 din na pogojno nekvalificiranega delavca in da bi lahko znašal maksimalni faktor stimulacije le 30 %.

S. B.

S PLENARNE SEJE RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE

Da bi »dobro« bilo »boljše«

Uresničevanje samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov je v kolektivih prometa in zvez vplivalo na mnoge pozitivne premike ● Slabosti, ki še vedno so, urejajmo po poti samoupravnega sporazumevanja, ki med delavci uživa zaupanje, ne pa z administriranjem

Člani republiškega odbora Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije so se v sredo sestali na plenarni seji, da bi ocenili uresničevanje samoupravnih sporazumov o merilih delitve dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah prometa in zvez Slovenije ter opredelili nadaljnje naloge pri izpopolnjevanju delitvenih odnosov. Kot gradivo za razpravo o teh vprašanjih so članom plenuma služili naslednji dokumenti: analiza samoupravnih sporazumov gospodarskih dejavnosti, ki so jo pripravili strokovni sodelavci RS ZSS; pripombe RS ZSS k poročilu o učinkovanju delovanja samoupravnih sporazumov, ki ga je pripravila republiška komisija za družbeno dogovarjanje o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov in, slednjič, še izsledki zadnje mnenjske raziskave, v kateri so sodelavci Raziskovalnega centra za samoupravljanje pri RS ZSS razčlenjevali odnos delavcev do samoupravnega sporazumevanja o delitvenih odnosih.

BREZ ADMINISTRIRANJA!

V razpravi o vsebini navedenih dokumentov, ki so jo člani plenuma popestrili tudi s primeri iz konkretne prakse, je prevladovalo enotno mnenje, da so tudi kolektivi prometa in zvez že v dosedanji fazi sporazumevanja dosegli ugodne rezultate. Tako je uresničevanje samoupravnih sporazumov vplivalo na večji red v delitvi, na zmanjševanje razponov v korist nižjih kategorij delavcev in na večja vlaganja v sklade podjetij. Zelo pomembno je, da uresničevanje samoupravnih sporazumov močno vpliva tudi na tesnejše povezovanje sorodnih kolektivov, saj spodbuja njihovo zavzetost za skupno razreševanje problemov. Tako so se prometna podjetja z območja Primorske in Goriškega začela dogovarjati o merilih za nagrajevanje šoferjev. V jugoslovanski prostor se razširja slovenski poskus za opredelitev enotnih meril in načel za nagrajevanje pristaniških delavcev in mornarjev. Nekatere še nerešene zadeve začenjajo skupno razreševati tudi kolektivi cestnega gospodarstva.

Na osnovi takih spoznanj, ki jih je na svoj način še posebej razkrila in potrdila tudi omenjena mnenjska raziskava, so člani plenuma menili, da je ideja samoupravnega sporazumevanja o delitvenih odnosih že dobila domovinsko pravico v večini kolektivov prometa in zvez ter med pretežno večino delavcev te panoge gospodarstva. Prav zaradi tega, ker dosedanja praksa opravičuje zaupanje v dolgoročne cilje samoupravnega sporazumevanja, je plenum odločno odklonil težnje in poskuse, ki še prihajajo na dan in po katerih naj bi se vrnili na pot administrativnega urejanja delitvenih vprašanj, s čimer naj bi enkrat za vselej naredili „red in mir" v delitvenih odnosih.

KDO, KJE IN KAKO NAPREJ?

Tudi zaradi tega, da bi za idejo samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov „pridobili" omahljivce in nasprotnike, bi po mnenju udeležencev plenarne seje morali v delovnih organizacijah poskrbeti za kar najboljšo obveščenost vseh članov kolektiva. Dobra informiranost pravzaprav tudi pomeni najvažnejši pogoj, da bi v vseh delovnih organizacijah pohiteli z usklajevanjem lastnih samoupravnih aktov z določili veljavnih sporazumov, temveč bi po poti samoupravnega sporazumevanja z zavzetostjo in s prepričanjem pohiteli tudi z razreševanjem še nenačetih ali pa v sedanjih sporazumih ne najbolje rešenih zadev.

Če sindikati čimprej želijo to doseči v vseh delovnih organizacijah, ne manjka nalog tudi za dejavnike izven kolektivov, ki tudi sodelujejo v procesu samoupravnega sporazumevanja o delitvenih odnosih. Komisije, ki so pripravile sedanje sporazume, bi morale zdaj po mnenju plenuma RO sindikata delavcev v prometu in zvezah pozorno proučiti gradivo o delovanju samoupravnih sporazumov, da bi lahko pripravile nomenklaturo delovnih mest, ki naj bi v bodoče pomenila osnovo za določevanje kalkulativnih osebnih dohodkov.

O mnogih vprašanjih pa bi se morali sporazumeti tudi podpisniki družbenega dogovora o samoupravnem sporazumevanju na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Na „rešetu" so in bodo predvsem naslednja vprašanja: minulo delo v vseh njegovih oblikah; način valorizacije kalkulativnih osebnih dohodkov, zagotovitev dela vsem delavcem, ki bi postali odveč zavoljo modernizacije; določitev minimalnega zneska boleznine; merila za opredelitev najvišjih osebnih dohodkov. In slednjič: Po mnenju plenarne seje RO sindikata delavcev v prometu in zvezah slovenski sindikati ne bi smeli pristati na to, da bi v bodoče obstajali samoupravni sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki nekatere pravice delavcev obravnavajo drugače, kot pa jih obravnava in vrednoti večina sporazumov. V kolektivih prometa in zvez pomeni tako izjemo sporazum cestnih podjetij, po katerem nočno in nadurno delo obravnavajo in obračunavajo v neposredno škodo delavcev.

–mG

SEJA PREDSEDSTVA RO SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE

Popraviti sporazume!

V Preddvoru pri Kranju je bila v sredo seja predsedstva republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Člani predsedstva so obravnavali uresničevanje in rezultate samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, pregledali dosedanjo aktivnost pri uveljavljanju ustavnih dopolnil in se pogovorili o statutarnem urejanju mesta in vloge organizacije gradbenih delavcev Jugoslavije.

Osrednja točka dnevnega reda in s tem razprave je bilo vsekakor samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v gradbenih delovnih organizacijah in v industriji gradbenega materiala. Številni razpravljavci so ugotavljali, da sedaj veljavni samoupravni sporazumi v gradbeništvu, zlasti pa v gradbeni operativi, ovirajo normalno poslovanje podjetij. Samoupravni sporazumi v sedanji obliki so namreč po njihovih ugotovitvah zvezali roke posameznim gradbenim podjetjem pri iskanju delavcev v drugih republikah. Nizki terenski dodatki in limitirani regresi, ki jih določajo samoupravni sporazumi za prehrano in dopuste, za delavce iz drugih republik niso dovolj privlačni, gradbeni delavci iz drugih republik, ki so prej radi prihajali na delo v Slovenijo, ostajajo zdaj raje doma in se zaposlujejo pri domačih gradbenih podjetjih, kjer so terenski dodatki in regresi za prehrano pa tudi že osebni dohodki mnogo višji. Za podkrepitev omenjene trditve smo na seji slišali podatek, da so gradbena podjetja v Sloveniji, odkar veljajo samoupravni sporazumi, izplačala za 55 odstotkov manj terenskih dodatkov kot pred sprejemom sporazumov. Zaradi tega in zavoljo dejstva, da kvalificiran gradbeni delavec, denimo v Bosni in Hercegovini, zasluži že več kot 2.500 dinarjev na mesec, gradbena podjetja v Sloveniji ne morejo dobiti več železokrivcev, da o drugih poklicih in profilih sploh ne govorimo. Pomanjkanje delavcev v slovenskih gradbenih podjetjih pa je veliko tudi zaradi tega, ker se mnogi zaposlujejo pri privatnikih, kjer več zaslužijo. Na seji smo tako lahko slišali, da dobi že zidarski vajenec pri zasebnem delodajalcu tudi do 20 dinarjev na uro.

Zavoljo omenjenih žgočih problemov slovenskega gradbeništva so člani predsedstva republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev zelo glasno razmišljali o tem, da je treba samoupravne sporazume čimprej popraviti in omogočiti delovnim organizacijam normalno poslovanje. Zato bo posebna delovna skupina v kratkem pripravila tudi konkretne predloge konkretnih sprememb sporazumov.

M. Ž.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Učitelj, ki je zaposlen na naši šoli, je trenutno na odsluženju vojaškega roka in se bo predvidoma vrnil v juliju letos, to je prav v času šolskih počitnic. Zanima me, ali mu bo pripadal osebni dohodek tudi v času šolskih počitnic ali šele od 1. septembra dalje, ko bo ponovno začel pouk na šoli, torej ko bo začel dejansko spet delati.

ŠOLA – MARIBOR

ODGOVOR:

Delavec, ki se vrne z odsluženja vojaškega roka, ima pravico do dopusta za tekoče koledarsko leto. Tako bo imel tudi delavec – učitelj, za katerega sprašujete, pravico, da izrabi svoj letni dopust, ki je, seveda, v času šolskih počitnic, tako kot to velja za vse druge delavce oziroma člane kolektiva vaše šole. V tem času, torej, od vrnitve od vojakov oziroma od tedaj, ko se bo javil na šoli pa do začetka pouka, mu bo šlo nadomestilo za čas rednega letnega dopusta, od začetka pouka dalje pa seveda osebni dohodek po določilih vašega pravilnika.

M. LIPUŽIČ

VPRAŠANJE

V samoupravnem aktu našega podjetja je določilo, da je pretep in nered hujša kršitev delovne dolžnosti. Ker sem se res stepel s sodelavcem, vendar ne na delu, temveč v prostem času v gostilni, me je podjetje izključilo. Zanima me, ali lahko omenjeno določilo velja tudi za nered izven delovne organizacije ali pa le za povzročanje nereda in pretepa med delom, na delovnem mestu.

O. E. – LJUBLJANA

ODGOVOR:

Vsekakor lahko velja določilo, ki ga citirate, le za pretep in nered v delovnem času, torej na delu v delovni organizaciji. Zato se takšni prekrški tudi imenujejo kršitve delovnih dolžnosti, ker se dogajajo na delu oziroma v zvezi z delom. Vse druge morebitne prekrške, ki jih naredi delavec izven delovne organizacije oziroma izven dela, torej ne več kot delavec določene delovne organizacije, temveč kot občan, sankcionirajo drugi predpisi (kazenski zakon, zakon o prekrških) in vodijo postopke ter izrekajo ukrepe drugi, za to pooblaščeni organi. Delovna organizacija vas ne glede na citirano določilo lahko kaznuje z izključitvijo ali drugimi ukrepi, denimo opomin, javni opomin, ter zadnji javni opomin, le za kršitve delovnih dolžnosti, torej dolžnosti na delu ali v zvezi z delom.

Menimo, da v vašem primeru delovna organizacija ni ravnala zakonito.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

KRITIČNA OCENA GOSPODARSKIH RAZMER

(Nadaljevanje s 1. strani)

je sprejek stališča, ki jih je pripravila komisija RS ZSS za ekonomske odnose in ki jih je razprava na plenarni seji vodstva sindikatov Slovenije še dopolnila. V tej razpravi so med drugim sodelovali tudi predsednik gospodarskega zbora skupščine SRS TONE BOLE, podpredsednik republiške gospodarske zbornice ing. JOŽE VALENTINČIČ in članica sekretariata CK ZKS DANICA JURKOVIČ, ki so na seji sodelovali kot gostje.

Povzetek svoje razprave o družbenoekonomskih gibanjih, skupaj z uvodnim referatom J. Globačnika in sprejetimi stališči svoje komisije za ekonomske odnose bo RS ZSS poslal vsem občinskim sindikalnim svetom, da bi tudi sami ocenili gospodarska gibanja na svojih območjih in tako dobili osnove za akcijo oziroma za svoje delovanje na gospodarskem področju.

RS ZSS je pozval občinske sindikalne svete, da pospešijo priprave za ustanavljanje samoupravnih stanovanjskih skupnosti. Soglasno je sprejel tudi zaključni račun za leto 1971, prav tako soglasno pa je sprejel tudi nekatere kadrovske spremembe v naši delegaciji v ZSJ. Podpredsednik republiškega izvršnega sveta inž. Tone Tribušon je zaprosil za razrešitev članstva v svetu ZSJ; na njegovo mesto je plenum izvolil Jožeta Marolta, dosedanjega tajnika RS ZSS, ki ga je hkrati RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti predlagal za predsednika zveznega odbora tega sindikata, kar je bilo že sprejeto. Tajnik tega zveznega odbora bo še naprej ostal Jože Tavčar, za tajnika zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva pa je bil izvoljen inž. Franc Godina, dosedanji predsednik ObSS Logatec.

M. P.

Kje smo, kaj hočemo?

Iz uvodne besede podpredsednika RS ZSS Jožeta Globačnika v razpravo o družbenoekonomskih gibanjih pri nas na seji sveta ZSS

V svoji uvodni besedi je Jože Globačnik med drugim takole opredelil razpravo na plenumu RS ZSS o družbenoekonomskih gibanjih pri nas: ugotoviti moramo dosežene premike v letošnjem letu in jih primerjati z gibanji v minulem letu, oceniti moramo naša uspešna in neuspešna prizadevanja in slednjič, opredeliti moramo osnovne točke našega bodočega delovanja. Zvest temu izhodišču je podpredsednik RS ZSS nadaljeval tudi s svojo uvodno besedo:

„Čeprav segam časovno morda kar preveč nazaj, pa vendarle mislim, da je prav, če omenim nekatere pomembne družbenopolitične spremembe, ki smo jih uveljavili po sprejetih ustavnih dopolnilih. Le-ta so nam omogočila, da smo na mnogih področjih že premagali stare odnose, na drugih pa zastavili politično bitko za njihovo premagovanje.“

Med drugim je Jože Globačnik omenil, da je že ustvarjeno vzdušje za uresničevanje zlasti XX. in XXI. ustavnega dopolnila. V skladu z ustavno opredeljenimi funkcijami federacije je dogovorjen in sprejet način financiranja proračuna federacije. Dogovorjene so obveznosti republik oziroma gospodarstva do sklada za kreditiranje manj razvitih republik in SAP Kosovo. Z zakonom o prenosu sredstev, pravic in obveznosti federacije za gospodarske investicije na republike in pokrajine je določeno, katera investicijska sredstva in hkrati obveznosti zadevajo republike in pokrajine. Republike so vključene v določanje obsega in ciljev kreditnomonetarne politike narodne banke in same razpolagajo z delom primarne mase v skladu s svojo selektivno usmerjevalno politiko. Čeprav z zakasnitvijo so v vseh republikah že zaznavna prizadevanja za družbeno obvladovanje delitve dohodka. Medrepubliško dogovarjanje je omogočilo demokratičen način razreševanja mnogih perečih problemov, ki smo jih doslej razreševali brez neposrednega sodelovanje republik. Sprejeta so tudi že načela za izoblikovanje zunanjetrgovinskega in deviznega režima ter predlogi za najemanje kreditov v tujini.

Vse to so dejstva, čeprav je dejstvo tudi to, da še vedno odlašamo s sistemskimi rešitvami, ki bi morale slediti zadnji devalvaciji, kar pa povzroča, da razvoj družbenoekonomskih odnosov ni tako nagel, kot smo pričakovali in kot bi lahko bil ter da tudi z rezultati stabilizacijskih prizadevanj še ne moremo biti zadovoljni.

V nadaljevanju svoje uvodne besede si je tovariš Globačnik zastavil vprašanje o tem, kaj se dogaja na področju porabe? Takole je med drugim ugotavljal:

„Investicijska poraba je bila kot dejavnik inflacije nekajkrat predmet naše kritične obravnave. Vselej smo kritično obravnavali zlasti nepokrito investicijsko porabo in strukturo naložb. Zato nas tudi dandanes zanima ne le obseg investicij, temveč zlasti njihova kvaliteta, to je gospodarnost in njihov namen za odpravljanje strukturnih neskladnosti.

Ugotovimo pa lahko, da je bilo ob koncu avgusta lani v Sloveniji zagotovljenih za investicije 96,6 % plačil po sklenjenih pogodbah. Utemeljena je tudi domneva, da je bilo po avgustu minulega leta sanirano kritje za 3,4 % nepokritih investicij.

Že davno velja za resnico, da je gospodarski in socialni napredek vsake družbe odvisen od obsega in kvalitete investicijskih naložb. Čim manj je sredstev, tem bolj nujno je gospodarno odločanje o razširjeni reprodukciji. Za naš sedanji gospodarski položaj lahko trdimo, da nas lahko smotrne investicijske naložbe odločilno izvlečejo iz sedanjih težav. Zato pa je toliko manj razumljivo, da še nimamo na voljo ocen o učinkovitosti investicij v minulem in letošnjem letu,“ je opozoril podpredsednik RS ZSS.

Dogovor o bodočem zunanjetrgovinskem in deviznem sistemu prav gotovo ne bo sam po sebi rešil neskladij v negativni plačilni bilanci, ki jo bremeni visok uvoz reprodukcijskega materiala. Zavoljo tega se po mnenju Jožeta Globačnika upravičeno vsiljuje vprašanje, ali imamo koncept, kako in s kakšnimi ukrepi ekonomske politike doseči integracijo na samoupravni podlagi. Teh konceptov še nimamo, ne bomo pa smeli dovoliti, da bi ostali brez njih v srednjeročnem programu razvoja države, republike, občin in delovnih organizacij, če nočemo s slabimi investicijskimi odločitvami razmetavati skromno družbeno akumulacijo.

Kar zadeva splošno porabo, je lani veljala z zveznim zakonom določena imobilizacija sredstev nad 10,8 %. „Ne vem pa“ – je nadaljeval Jože Globačnik – „ali smo se vnaprej ustrašili rezultatov lanskega ukrepa in z izjemo kvantitativnih podatkov do danes nismo naredili analize naše doslednosti.“ Zato je po njegovem mnenju potrebno vztrajati pri zahtevi, da dobimo odgovor na vprašanje, kakšna je bila usoda tega zakonskega predpisa tako v državi kot v posameznih republikah.

Po podatkih iz zaključnih računov delovnih organizacij Slovenije se je delež gospodarskih organizacij v družbenem proizvodu v letu 1971 nekoliko izboljšal: medtem ko je znašala ta udeležba predlani 70 %, je v minulem letu narasla na 73,7 %. V istem obdobju se je delež pogodbenih obveznosti v družbenem proizvodu zmanjšal od 7 % na 6,9 %, zakonskih obveznosti pa od 5,7 % na 3,1 %. Skupna stopnja prispevkov iz osebnih dohodkov pa se je znižala od 34 % v minulem na 32,1 % v letošnjem letu. Le stopnja za zdravstveno zavarovanje je 0,91 % višja od predvidene.

„Pomembnejše kot skopi in deloma med seboj neprimerljivi podatki o gibanju splošne porabe v letošnjem letu,“ je nadaljeval tov. Globačnik, „pa je dejstvo, da celotno porabo še vedno oblikujemo na nesprejemljivih davčnih rešitvah, za katere pravimo da so slabe in da glede na način zajemanja dohodka obnavljajo inflatorna gibanja.“

V nadaljevanju svoje uvodne besede pa je podpredsednik RS ZSS podrobno analiziral problematiko osebnih dohodkov in porabe prebivalstva, kar je razumljivo, saj je bila rast osebnih dohodkov v zadnjih mesecih večkrat omejena kot moment, ki pospešuje inflacijo. Te trditve sicer držijo za obdobje med letoma 1965 in 1970, medtem ko je že za minulo leto značilna drugačna podoba.

„Za leto 1971 znaša povečanje obsega osebnih dohodkov v Sloveniji 23 %, v Jugoslaviji pa 27 %,“ je dejal tov. Globačnik, „kar pomeni, da so se globalno nadaljevali statistično ugotovljeni trendi iz razdobja od 1965. do 1970. leta. Toda v Sloveniji smo imeli lani za 4,8 % več zaposlenih, za 5 % smo povečali produktivnost dela, družbeni proizvod pa je narasel za 27 %. Ustvarjeni dohodek so delovni kolektivi torej delili – pri znanem porastu cen, pod rastjo družbenega proizvoda.“

In letošnja gibanja? Prenekateri jih ocenjujejo kot kritična. Jože Globačnik pa je navedel naslednja dejstva:

„V prvih treh mesecih gre za izplačila osebnih dohodkov, ki so za 26 % višja v primerjavi z istim obdobjem minulega leta, medtem ko so v državi višja za 30 %. V prvih treh mesecih se je število zaposlenih povečalo za 8.000, produktivnost je porasla za 5,4 %, cene pa so višje za 14,5 %. Takšna dinamika izplačil pa zaostaja za rastjo družbenega proizvoda in produktivnosti. Zato mislim, da bi bilo treba jasno in nedvoumno ugotoviti, da smo lani in v prvih treh mesecih letošnjega leta z izplačili za osebne dohodke gospodarili vsaj tako, kot je predvideno z zveznimi in republiškimi dokumenti o ekonomskih gibanjih. Še več, z uveljavljanjem družbenega in samoupravnega dogovarjanja o delitvi dohodka smo vsaj omilili socialne razlike zaposlenih v različnih panogah in dejavnostih. Zato že danes lahko rečemo, da ni sprejemljiv predlog o družbeno sprejemljivih limitih, ki naj usmerjajo delitev v samoupravnih sporazumih dejavnosti, ki poslujejo pod ugodnejšimi pogoji. Kjerkoli bi bila delitev v neskladju s sprejeto ekonomsko politiko, je limitiranje v skladu z ustavo v pristojnosti odločitev Skupščine SR Slovenije. Verjetno imamo dovolj elementov iz dosedanjih analiz samoupravnih sporazumov, ki nam omogočajo, da se brez zatekanja k limitom lotimo usklajevanja samoupravih sporazumov in izboljšamo delitev. Zatekanje k neopredeljenim družbeno sprejemljivim limitom pa med drugim pomeni demobilizacijo subjektivnih sil za izpopolnjevanje sistema samoupravnega sporazumevanja v duhu ustavnih dopolnil.“

Zatem pa se je podpredsednik RS ZSS pomudil pri oceni položaja delovnih organizacij po zaključnih računih za leto 1971. S številnimi podatki iz zaključnih računov je osvetlil ta položaj in pri tem opozoril zlasti na pozitivno zmanjševanje družbenih obveznosti v strukturi družbenega proizvoda za 0,9 % in na prav tolikšno povečanje podjetniške akumulacije. V strukturi delitve dohodka se je zmanjšal delež bruto osebnih dohodkov od 62,5,% predlani na 61,1 % po zaključnih računih za minulo leto, izločanja v poslovni sklad pa so porasla od 14,8 % v letu 1970 na 18,2 % lani.

„Letošnja gospodarska gibanja, zlasti porast stroškov za porabljena sredstva pa pretijo z razvrednotenjem lanskoletnih rezultatov,“ je še opozoril Jože Globačnik. „Nadaljnje ohranjevanje nesorazmerij v cenah bo nujno pomenilo nastajanje novih žarišč izgub. Izgube bodo nastajale tudi tam, kjer jih v količkaj normalnih pogojih gotovo ne bi bilo.“

Zavoljo tega moramo po mnenju podpredsednika Globačnika pospešiti prizadevanja za dograditev sistema, hkrati pa si vztrajno prizadevati, da bomo dosledno uresničili določila ustave, ki kot glavno gonilno silo našega družbenoekonomskega razvoja postavljajo načelo, naj s sredstvi gospodarijo tisti, ki jih tudi ustvarjajo.

nn

Približujemo se že koncu prvega polletja in če hočemo še kaj storiti za uresničitev ciljev letošnje ekonomske politike tako v Jugoslaviji kot v naši republiki, potem moramo to storiti hitro. Gospodarstvo potrebuje nekaj mesecev, da bi se lahko prilagodilo novim pogojem gospodarjenja – in če torej želimo doseči vsaj nekatere bistvenejše spremembe v njegovih tokovih, moramo določene ukrepe sprejeti v najkrajšem času. Od rešitev, ki jih bomo sprejeli, bo odvisna tudi materialna osnova samoupravljanja, brez njene krepitve pa ni dobrih izgledov za uveljavljanje ustavnih dopolnil. In končno – letošnje leto je odločilno za srednjeročni gospodarski načrt in bo v dobri meri opredelilo njegove celotne rezultate, kar samo poudarja nujo, da čim hitreje odpravimo čimveč tistega, kar sedaj ovira uresničevanje zastavljenih ciljev.

Iz izhodišč, ki smo jih pravkar omenili, je izhajal RS ZSS, ko je na svoji plenarni seji pred tednom ocenjeval sedanja družbenoekonomska gibanja. Ocenjeval pa jih je zelo kritično, saj mu ni šlo za njihovo površinsko sliko, temveč za njihov resnični značaj.

Zato je tudi sedanja ugodna gibanja na področju plačilne bilance v mednarodni menjavi ocenil kritično: kot rezultat dveh devalvacij v lanskem letu, ki sta vrednost dinarja znižali kar za 40 %, in kot rezultat nelikvidnosti gospodarstva ter zamrznitve cen, ki „spodbujajo“ gospodarstvo v izvoz za vsako ceno, hkrati pa zavirajo tudi takšen uvoz, ki je nujno potreben. Vse te „spodbude“ pa niso normalne in zato ni čudno, da se njihovi učinki vse hitreje izgubljajo, tako da se že lahko vprašamo, kakšna bo naša plačilna bilanca ob koncu letošnjega leta.

Znano je, da naše gospodarstvo pestijo različne bolezni, med njimi zelo hudo tudi inflacija stroškov. Stroški poslovanja gospodarskih organizacij neprestano naraščajo, med njimi še posebej dajatve skupnosti; carine so, denimo, vse višje, prometni davek pa se je v petih letih povečal za 2,5-krat. Če so ob tem cene proizvodov zamrznjene, osebni dohodki pa naraščajo, potem je jasno, da te račune plačajo skladi gospodarskih organizacij in tako zahajajo v izgube tudi že podjetja, ki so še pred nedavnim veljala za solidne in preudarne gospodarske organizacije.

Na vsa usta razglašamo pomen samoupravnega urejanja gospodarskih tokov, v resnici pa administrativno „usmerjanje“ postaja vse močnejše. Kljub opozorilom, da to ne gre, so bile ob dveh devalvacijah hkrati občutno povečane uvozne dajatve. Posledica tega pa je,

Ukrepajmo hitreje in odločneje

● Kako je RS ZSS ocenil sedanja družbeno-ekonomska gibanja

da so materialni stroški znatnega števila proizvodov že višji, kot pa so njihove zamrznjene cene. To velja še posebej za tekstilno industrijo, podobnih primerov pa, žal, ne manjka tudi v drugih gospodarskih panogah. Ob vsem tem pa se ne glede na pogodbe o dolgoročnem poslovnem sodelovanju med našimi podjetji pa tudi med našimi in tujimi podjetji tako rekoč neprestano spreminjajo gospodarski instrumenti, s tem pa tudi pogoji za sodelovanje, ki s tem postaja skrajno negotovo. Da ne govorimo o tem, kako „hitra“ je zvezna administracija, kadar mora izdati različna dovoljenja in soglasja, ki so gospodarstvu nujno potrebna! Skratka: pretirano administrativno usmerjanje gospodarstva onemogoča njegovo normalno poslovanje, ne preprečuje pa niti inflacije niti nepotrebnega uvoza.

Gospodarstvo poudarja, da zamrznitev cen oziroma „zabetoniranje“ njihovega letošnjega dviga samo za 5,4 % na noben način ne zagotavlja samo po sebi spremembe strukture proizvodnje, ki je zares potrebna. Jasno je, da ne moremo celotnega gospodarskega sistema, vseh gospodarskih tokov podrediti temu predvidenemu odstotku zvišanja cen, prav tako je jasno tudi to, da vse teže stabilizacije ne moremo osredotočiti na totalno kontrolo cen. Ne gre predvsem za to, katere cene naj administrativno odmrznemo, katere pa ne; res pa je izrednega pomena, da slednjič le opredelimo kriterije za politiko cen. Od te politike je namreč odvisna celotna akumulativna sposobnost gospodarstva, vsa razvojna politika gospodarstva, naša zunanjetrgovinska menjava in, končno – čeprav ne nazadnje, tudi materialna osnova našega samoupravljanja. Dolga leta že govorimo o potrebi opredelitve omenjenih kriterijev, nismo pa storili tako rekoč še ničesar bistvenega. Sedaj se je tega dela resno lotila republiška gospodarska zbornica, ki bo menda svoje predloge kmalu lahko dala v obravnavo vsem pristojnim dejavnikom. Upajmo, da bo na tej podlagi prišlo tudi do potrebnih ukrepov oziroma odločitev.

Gospodarski pristop k urejanju politike cen pa seveda obsega tudi odpravo žarišč inflacije na področju proizvodnje in limitiranje neproizvodne porabe na obseg, ki ga zares lahko zmoremo. To dvoje je plenarna seja RS ZSS izredno močno poudarila, saj je res že skrajni čas, da prenehamo vse skrivati za statističnimi poprečji. Za temi poprečji so namreč tako tisti, ki dobro gospodarijo in se ravnajo v skladu s cilji naše ekonomske politike, pa tudi vsi tisti, ki se navse to požvižgajo in živijo pravzaprav od tega, kar tako ali drugače z nesolidnim poslovanjem odvzamejo drugim. Dokler kot družbena skupnost ne bomo imeli poguma, da bi s prstom pokazali na vsakogar, ki parazitsko živi na račun drugih, dokler ne bomo proti vsem tem dejavnikom – ne glede na to, kje so, tudi ustrezno ukrepali, vse dotlej ne moremo pričakovati, da bodo prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva resnično obrodila rezultate, zaradi katerih so se naši delovni ljudje tudi vključili vanjo z velikim požrtvovanjem in s pripravljenostjo, da se marsičemu odpovedo.

MILAN POGAČNIK

Sklepne ugotovitve seje plenuma RS ZSS

Po sprejetih ustavnih dopolnilih, sprejetem programu stabilizacije in zamrznitvi cen so doseženi nekateri nesporni rezultati. Rešena so nekatera bistvena vprašanja ekonomskih funkcij federacije, ustvarjena je ugodnejša družbena klima za uresničevanje ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah in interesnih skupnostih, čeprav je komaj rahlo zaznavno povečanje deleža delovnih organizacij v dohodku, porasla je družbena produktivnost dela, skladi delovnih organizacij in popravljena je izvozno-uvozna bilanca. Poudarjamo, da je izvozno-uvozna bilanca popravljena pretežno zaradi finančno-administrativnih odločitev (devalvacija) in je nadaljevanje teh trendov najmanj dvomljivo.

Ocene stabilizacijskih programov, sedanje stanje proračunske in splošne porabe družbenopolitičnih in interesnih skupnosti je treba opraviti na vseh ravneh. Vse elemente gospodarjenja in zunanje vplive na višino dohodka v letošnjem letu je potrebno oceniti zlasti v delovnih organizacijah. Nedvoumno moramo ugotoviti stopnjo skladnosti gibanj s sprejeto politiko v letošnjem letu in se glede na pričakovana manj ugodna gibanja pripraviti in sprejeti ukrepe za premagovanje možnih ekonomskih, socialnih in političnih težav.

Za predlagane ocene v občinah in delovnih organizacijah so nosilci občinski sveti zveze sindikatov, za posamezne panoge in dejavnosti pa republiški odbori sindikatov. Sestavni del teh ocen naj bo uresničevanje ustavnih dopolnil, da bi tako ustvarili pogoje, da delavci postanejo resnični nosilci stabilizacije.

Premiki cen bodo v letošnjem letu nujni, in to že na sprejetih načelih, saj ekonomskega ravnovesja ne bo mogoče obdržati s podaljševanjem in širjenjem administrativnih ukrepov, prav tako kot ni mogoče administrativnih ukrepov enostavno odpraviti z enkratno odločitvijo. Nujen je zato kompleksen program stabilizacije s časovno dinamiko reševanja in učinkovito delo na sistemskih rešitvah, kar vse mora biti vgrajeno v politiko srednjeročnega razvoja.

Distribuiranje cen po panogah in proizvodih v mejah 5,4 % povišanja cen na decembrsko raven bo moralo vsebovati objektivizirane ekonomske naloge. Nujen je tudi dogovor, na katerih področjih je zavoljo dovolj močne konkurence ali proizvodov višjega standarda že možna sprostitev cen.

Delegacija zveze sindikatov Slovenije je dolžna v smislu teh izhodišč delovati v Zvezi sindikatov Jugoslavije in hkrati vztrajati, da se spoštujejo že sprejeti dogovori.

Ugotavljamo, da so delovni kolektivi lani in v letošnjem četrtletju namenili za osebne dohodke manj, kot je znašal porast družbenega proizvoda. Njihove odločitve so bile v skladu s sprejeto stabilizacijsko politiko.

Rast cen in življenjskih stroškov ima lahko že med letom za posledico ponovno zaostritev socialnega položaja zaposlenih z nižjimi osebnimi dohodki. Zavzemali se bomo za ublažitev možnih posledic porasta cen z ukrepi, kot so socialni korektivi iz skladov solidarnosti, povečanje ravni nizkih osebnih dohodkov, in če bi delitev zaostajala za gibanjem cen življenjskih stroškov, tudi z valorizacijo kalkulativnih osebnih dohodkov iz družbenih dogovorov.

Določanje družbeno tolerančnih limitov, ki usmerjajo delitev v samoupravnih sporazumih, ni sprejemljivo. Omejevanje je, če pride do neskladja v delitvi, v pristojnosti skupščinskih odločitev. V času, ko že imamo na voljo ocene o kvaliteti samoupravnih sporazumov, je družbeno upravičeno najprej storiti vse, da pride do njihove uskladitve, upoštevaje ekonomski položaj podpisnic.

Predlagamo resnejše analize vzrokov naraščanja ostalih prejemkov prebivalstva, vzrokov, da se zmanjšuje nagnjenost prebivalstva k varčevanju, kvaliteto in vpliv družbenega usmerjanja investicijskih naložb in sprotno spremljanje vseh oblik splošne porabe, vštevši tudi ustrezno reagiranje.

Na podlagi razprave sprejema plenum predloge komisije RS ZSS za ekonomske odnose in ekonomsko politiko, ki zadevajo ukrepe za odpravo nelikvidnosti.

V sedanjih izjemnih tržnih razmerah je treba v republiških in zveznih organih zagotoviti spremljanje preskrbe z reprodukcijskim materialom, da bi lahko pravočasno reagirali na ustvarjanje želenih blagovno-denarnih odnosov in na ekonomske ter socialne posledice v delovnih kolektivih.

Plenum sprejema sklep, da na seji 2. junija 1972. leta oceni delovanje sistema samoupravnega in družbenega dogovarjanja.

V Ljubljani, 19. maja 1972. leta

Na nedavnem beograjskem sestanku sindikatov držav imigracije in emigracije delovne sile je bila podana precej jasna podoba o različnih problemih približno desetmilijonske armade delavcev–migrantov, ki so našli delo v Zahodni Evropi. O tistih vprašanjih, ki so v ospredju problematike te velike armade, bomo spregovorili v našem tedniku v vrsti sestavkov, še posebej pa o problemih, ki so pereči tudi za naše zdomce.

Želje in stvarnost

Možnosti za strokovno izobraževanje delavcev-migrantov so formalno sicer zagotovljene, zavoljo mnogih vzrokov pa ostanejo največkrat neizkoriščene

V neki tovarni čokolade blizu Zuericha – torej v nemško govorečem delu Švice – je zaposlenih 70% jugoslovanskih delavcev, 25% italijanskih delavcev – migrantov in samo 5% domačih, švicarskih delavcev. Kljub temu, da so jugoslovanski delavci v veliki večini, se vsa navodila in obvestila izdajajo v italijanščini. Upravi tovarne je to pač najlaže, saj je italijanščina edini od treh „uradnih" jezikov v Švici, kaj pa o tem mislijo jugoslovanski delavci v tej tovarni, je njenemu vodstvu očitno precej vseeno.

Ta zanimiv primer je na beograjskem sestanku sindikatov držav imigracije in emigracije delovne sile povedal predstavnik švicarskih sindikatov, ko je govoril o položaju delavcev – migrantov v Švici, ki ima sorazmerno daleč največ tuje delovne sile: v državi s šestimi milijoni prebivalcev je kar cel milijon tujih delavcev. ZR Nemčija ima skoraj desetkrat toliko prebivalcev kot Švica, tujih delavcev pa zaposluje le približno 2,2 milijona. Kjerkoli pa se tuji delavci zaposlujejo, povsod imajo isti problem, ki jim dela največ preglavic: problem jezika, ki ga v veliki večini ne obvladajo, ali pa ga obvladajo le slabo, kar jim seveda povzroča številne težave tako na delovnih mestih kakor tudi v vseh stikih z domačim prebivalstvom.

Tujim delavcem so praviloma povsod na voljo predvsem tista delovna mesta, ki jih domačini ne marajo. To je večinoma umazano delo, škodljivo zdravju, pogosto pa tudi življenjsko nevarno. Varstvo na delovnem mestu je torej tu največjega pomena, toda kako ga učinkovito uveljavljati, če pa delavec ne razume dobro, kaj mu zabičajo? Tudi prilagajanje življenjskim razmeram v novem okolju je zaradi neznanja jezika za te delavce zalo težavno – in prav zavoljo tega je strokovno izobraževanje delavcev – migrantov najpogosteje le pobožna želja, čeprav je – gledano s formalne plati – možno.

Stališče jugoslovanskih sindikatov glede odhajanja naših delavcev na delo v tujino je znano: zavoljo potreb naše države naj bi se organizirano in postopno vračali domov predvsem kvalificirani delavci, ki jih naše gospodarstvo najbolj potrebuje, hkrati pa naj bi se prav tako organizirano in po določenih strokovnih pripravah še naprej zaposlovali v tujini delavci, za katere doma ne moremo zagotoviti zaposlitve in ki nimajo strokovnih kvalifikacij.

Delavci, ki odhajajo na delo v tujino, so večinoma mladi ljudje in zato zelo uporabna delovna sila. Neredki med njimi imajo tudi dobre strokovne kvalifikacije, ki so si jih pridobili na račun vlaganja narodnega dohodka svoje države v te namene. Po približnih izračunih naših strokovnjakov znašajo poprečni stroški za vzgojo vsakega mladega človeka do tiste dobe, ko postane sposoben za delo, kakih 10.350 dolarjev. Za delovno osposobitev približno 660.000 naših delavcev, ki so bili leta 1971 na začasnem delu v tujini, smo torej kot skupnost vložili več kot 6800 milijonov dolarjev oziroma 17% proizvodnega fiksnega kapitala Jugoslavije. Tega leta so ti naši delavci ustvarili v tujini blizu 650 milijonov dolarjev. Kdo ima od njih večje koristi, je torej očitno!

Kaže, da se tega vsaj delno zavedajo tudi države, ki sprejemajo tuje delavce in ki zaradi mnogih koristi, ki jih imajo od njih, ne morejo zanikati potrebe, da zanje nekaj tudi storijo, predvsem to, da jim pomagajo pri učenju jezika, kar je nedvomno prva stopnica na poti prilagajanja novemu okolju, pa tudi na poti njihovega strokovnega izpopolnjevanja – če imajo zanj seveda možnosti, sposobnosti in voljo.

Tako je, denimo, belgijsko ministrstvo za delo minulo jesen uradno ugotovilo, da je znanje jezika prvi korak k strokovnemu izobraževanju tujih delavcev – kajti če delavec zna jezik, potem mu pač po napornem dnevnem delu ni treba iti na jezikovni tečaj, temveč gre lahko na razne strokovne tečaje. Torej tako so se uradno odločili Belgijci – tuji delavci naj gredo najprej na jezikovne tečaje, brezplačno seveda, potem pa šele lahko gredo tudi na tečaje za pridobitev kvalifikacije.

Na Švedskem so to modrost spoznali že mnogo prej. Njihovi sindikati so že pred leti dosegli 60 ur brezplačnega jezikovnega pouka za tuje delavce, s čimer pa še niso bili zadovoljni. Pritiskali so še naprej na državne oblasti in vse kaže, da bo kmalu sprejet zakon, po katerem bodo tuji delavci imeli – seveda izven delovnega časa – pravico do 240 ur pouka švedščine.

Vseeno pa kaže, da so zahodnonemški sindikati (DGB) glede usposabljanja tujih delavcev za življenje in delo v novem okolju uporabili še najboljšo pot. Menijo namreč, da izobraževanje teh delavcev ni potrebno samo po prihodu v ZR Nemčijo, temveč tudi pred prihodom v to državo. To izobraževanje – v rojstnem jeziku delavcev – migrantov – je vsekakor dobra predpriprava za nadaljnje izobraževanje v Nemčiji, ki pa je seveda v nemščini. Tudi za takšno poprejšnje izobraževanje želi DGB zagotoviti finančna sredstva iz najrazličnejših virov, ne nazadnje od prispevkov delodajalcev, ki imajo od tujih delavcev največ koristi.

Res je, da so se množična migracijska gibanja v Zahodni Evropi začela šele pred nekaj več kot desetimi leti, vendar pa je značilno, da o izobraževanju delavcev – migrantov še danes nimamo nobene mednarodne konvencije! To dejstvo so predstavniki evropskih sindikatov na beograjskem sestanku močno poudarili, zavedajoč se njegovih negativnih posledic. Poudarili so, da na delavca – migranta ni mogoče gledati samo kot na delovno silo, temveč kot na človeka z različnimi problemi in interesi. Prav zato pa tudi njegovo izobraževanje ne more biti usmerjeno samo v strokovno kvalifikacijo, temveč tudi v integracijo z domačim delavskim razredom, v njegovo vključevanje v delavsko gibanje države, v kateri so našli zaposlitev. Ali je morda prav zato odnos do tega izobraževanja v večini zahodnoevropskih držav precej mačehovski?

M. POGAČNIK

● **RO SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE POZIVA K URESNIČEVANJU USTAVNIH DOPOLNIL**

Preudarno, ne pa omahljivo!

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je v začetku maja ugotovilo, da je uresničevane dopolnil k zvezni in republiški ustavi v zaostanku na vseh ravneh, zlasti pa še v delovnih organizacijah. To spoznanje seveda terja povečano aktivnost vseh družbenopolitičnih in družbenih dejavnikov. In da bi dalo zgled, je predsedstvo sklenilo, da bo na eni prihodnjih sej obravnavalo in proučilo programe uresničevanja ustavnih dopolnil, še posebej pa oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela in samoupravne sporazume med temi organizacijami v treh organizacijah oziroma panogah: v ljubljanskem Litostroju, v Združenih slovenskih železarnah in v slovenskih gozdnogospodarskih podjetjih.

Tako je sredi maja letos RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije že pripravil preliminarni sestanek o uresničevanju ustavnih dopolnil, ki so se ga udeležili predstavniki poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij, gospodarske zbornice in RK SZDL. Razprava je razkrila, da so nekatera gozdna gospodarstva že imenovala komisije za uresničevanje ustavnih dopolnil, vendar pa ta prizadevanja še niso dovolj usklajena, zastavljajo pa si tudi nekatera vprašanja, na katera za sedaj še ni dokončnega odgovora. Tako denim: ali je lahko sedanja organizacija gozdnih gospodarstev po tehnični in samoupravni plati osnova za oblikovanje TOZD? Če je, v kakšni obliki uveljaviti nujno prelivanje sredstev med posameznimi obrati? Kako vključiti v TOZD kmete – lastnike gozdov? Kako uskladiti omejene samoupravne pravice delavcev v gozdarstvu v TOZD?

Vsa ta vprašanja brez odgovora pričajo, da bo pri oblikovanju TOZD v gozdarstvu očitno potrebno več študijskega dela kot morda v nekaterih drugih dejavnostih. Zato soudeleženci posveta sklenili, naj samoupravni organ poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij imenuje posebno komisijo za uresničevanje ustavnih dopolnil, sestavljeno iz vseh predstavnih gozdnih gospodarstev. Ta komisija naj bi najkasneje do sredine junija preanalizirala sedanje organizacijske in samoupravne odnose v gozdarstvu ter na tej podlagi do druge polovice letošnjega oktobra izoblikovala predlog programa oblikovanja in uveljavljanja ustavnih dopolnil ter organiziranja TOZD v gozdarskih organizacijah naše republike.

S KONFERENCE LJUBLJANSKIH SINDIKATOV

K dolgoročnim rešitvam!

Kot smo že poročali v zadnji številki Delavske enotnosti, je bila minuli teden v dvorani kina union konferenca ljubljanskih sindikatov. Vzdušje na konferenci je ustvarjala politična zainteresiranost članstva za hitrejše razreševanje problemov nadaljnjega družbenega razvoja, ki je zahtevala tudi opredelitev sindikalne organizacije do nekaterih temeljnih vprašanj družbeno-ekonomskega in samoupravnega položaja delavnega človeka. Konferenca je zato tudi začrtala smer enotnega političnega delovanja ljubljanskih sindikatov.

V sklepih konference je med drugim zapisano, da je učinkovito izvajanje programskih nalog Zveze komunistov kot avantgarde delavskega razreda tesno povezano z uspešnostjo delovanja sindikalne organizacije in z uresničevanjem življenjskih ciljev najširših socialnih struktur. Dejavnost sindikalne organizacije v Ljubljani naj bi bila poslej usmerjena predvsem v večje politično angažiranje delovnih ljudi ter v uresničevanje pogojev za samoupravno urejanje družbenih odnosov. V ljubljanskih sindikatih zato upravičeno pričakujejo večje prizadevanje komunistov v delu sindikalne organizacije na vseh ravneh, saj se uspešnega sodelovanja med zveze komunistov in sindikati ne da uresničevati le z forumskim delom.

Bogata razprava na konferenci je opozorila, da je gospodarski položaj pri nas v tem trenutku izredno zaskrbljujoč. Delni rezultati stabilizacije – zmanjšan uvoz, povečan izvoz, povečane devizne rezerve itd. – ne zagotavljajo dolgoročnih družbenih ciljev, ker ne temeljijo dovolj na ekonomskih instrumentih, marveč so predvsem rezultat kratkoročnih administrativnih ukrepov. Po mnenju mnogih razpravljavcev na konferenci je zadnji čas, da odgovorni družbeni dejavniki, predvsem pa izvršni svet, preidejo od sprejemanja parcialnih administrativnih ukrepov k oblikovanju celovitih dolgoročnih ekonomskih sistemskih rešitev.

Neekonomsko razreševanje nekaterih aktualnih problemov tekoče ekonomske politike ima namreč hude posledice. Tako na primer:

Neskladja med deviznim in uvoznim režimom imajo za posledico, da morajo pomembni izvozniki na konvertibilna tržišča zmanjševati ali celo ustavljati proizvodnjo. Med njimi so to nekatera lesna, kovinsko predelovalna in tekstilna podjetja.

Zavoljo neizdelanega sistema cen, ki tudi ne temelji na ekonomskih načelih, je bilo v določenem obdoju sicer treba sprejeti administrativno omejitev naraščanja cen, žal pa so bili po oceni konference predpisi enostranski, saj niso dovolj upoštevali procesov prestrukturiranja proizvodnje in porabe. Za ljubljanske sindikate pa je še posebej zaskrbljujoče, da se povečujejo cene prehrambenih proizvodov, medtem ko so cene večine drugega blaga zamrznjene.

Navedeni in še mnogi drugi neustrezno rešeni problemi povzročajo pri delavcih razmišljanje, da pri tem ne gre samo za objektivne težave in neznanje, marveč tudi za zavesten odpor nekaterih privilegiranih dejavnikov do uresničevanja stabilizacije in ustavnih amandmajev, da gre za prikrite težnje po restavraciji etatističnih odnosov, za zgledovanje po različnih meščanskih modelih ter za negiranje samoupravnega urejanja ekonomskega razvoja družbe. Zato ljubljanski sindikati zahtevajo, da take in podobne nosilce nesocialističnih hotenj čimprej odkrijemo in proti njim najostreje ukrepamo.

Hkrati pa so na konferenci tudi ugotovili, da vodstva v nekaterih ljubljanskih delovnih organizacijah skušajo prevaliti vso krivdo za slabše poslovne rezultate na neurejeno družbeno-ekonomske pogoje gospodarjenja, čeprav je pretežni del vzrokov za slabo gospodarjenje pri njih samih. Ljubljanski sindikati takšno „prenašanje" odgovornosti in prekrivanja resničnih vzrokov za slabo gospodarjenje najodločneje obsojajo. Še intenzivnejše kot doslej se bodo ljubljanski sindikati zavzemali za uvajanje sodobne organizacije dela in poslovanja, sodobno kadrovsko politiko, za ugotavljanje resničnih vzrokov za slabe rezultate poslovanja, za povečanje samoupravne interne kontrole, za uvajanje najsodobnejše poslovne politike, metod in sredstev gospodarjenja ter za dosledno uresničevanje načel stabilizacije v vseh delovnih skupnostih.

M. Ž.

OBOROŽENI ZA AKCIJO

Sindikat delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji o nalogah organizacije v sedanjih družbenopolitičnih in ekonomskih razmerah

V dveh dosedanjih nadaljevanjih, objavljenih pod istim naslovom, smo bralcem že predstavili prve tri dele dokumenta, ki ga je sprejel plenum republiškega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije. Zapisali smo tudi že, da dokument podrobneje razčlenjuje naloge organizacije v sedanjih družbenopolitičnih in eknomskih razmerah, vse to pa na podlagi programske usmeritve, ki jo je izoblikoval četrti kongres tega sindikata na jesen minulega leta.

Spomnimo naj, da prvi del dokumenta govori o vlogi in nalogah sindikatov v sedanjih družbenopolitičnih razmerah, drugi del o položaju kmetijstva, živilske in tobačne industrije s stališča uresničevanja srednjeročnega programa razvoja, medtem ko tretji del govori o nalogah sindikalne organizacije pri uveljavljanju ustavnih dopolnil in razvijanju temeljnih organizacij združenega dela. Četrti del dokumenta pa posega na področje življenjskih in delovnih razmer delavcev. Prav temu delu pa velja tokrat naša pozornost.

Pravzaprav je treba izhajati iz ugotovitve, ki jo je republiški odbor na zadnjem plenarnem zasedanju ob sprejemanju dokumenta še posebej poudaril; gre namreč za to, da je republiški odbor s svojimi organi že doslej posvečal vso pozornost najbolj perečim problemom s področja življenjskih in delovnih razmer delovnega človeka. Zbrani in analitično obdelani podatki o dejanski podobi življenjskih in delovnih razmer delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji dokazujejo, da morajo sindikati poslej še povečati svoja prizadevanja na tem področju. Zavoljo tega dokumenta najprej opredeljuje idejnopolitična izhodišča delovanja sindikatov na tem področju, nato pa v devetih točkah neposredno opredeljuje nekatere najpomembnejše naloge.

Politiko sindikata na področju življenjskih in delovnih razmer bi lahko – vsaj kar zadeva najpomembnejša izhodišča – strnili v nekaj stavkov. Dokument poudarja: sindikat se mora kot organizacija politično organiziranih delavcev bolj zavzemati za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer vse dotlej, dokler bodo razvoj spremljala groba nasprotja med naprednimi prizadevanji delavcev in stvarnostjo, ki se med drugim odražajo v naslednji problematiki: delavci delajo s sorazmerno zastarelimi proizvajalnimi sredstvi, delo je še vedno močno nevarno in zdravju škodljivo, nočnega dela žensk in mladine še nismo odpravili, pomanjkljiva sta družbena prehrana delavcev in varstvo njihovih otrok, stanovanjsko vprašanje se čedalje bolj zaostruje, le malo je storjenega za primerno rekreacijo, oddih in počitek delavcev. Zavoljo tega dokument opozarja, da bi morali v vsaki delovni organizaciji podrobno analizirati sedanje razmere, izoblikovati politiko urejanja problemov, ki naj postane sestavni del razvoja in poslovne politike delovnih kolektivov. Zlasti na slednjem je poudarek dokumenta! Delavec – je rečeno v dokumentu – ne sme postati suženj svojega dela. Sredstva se morajo planirati tudi za zadovoljevanje skupnih potreb, zavoljo tega je potrebno okrepiti težnje po bogatenju tako poslovnih skladov kot tudi skladov skupne porabe. Vsaka organizacija sindikata pa naj izdela poseben akcijski program, na podlagi katerega bo sproti preverjala učinkovitost politike na področju življenjskih in drugih razmer ter uveljavljanja pravic delavcev iz dela.

Posebej pa dokument poziva sindikalne organizacije da se še bolj angažirajo pri reševanju tudi naslednjih vprašanj.

– Delovne organizacije naj se med seboj dogovorijo, kako bodo s skupnimi prizadevanji uredile prevoz na delo in z dela in kako bodo s skupnimi močmi zagotovile organizirano prehrano delavcev;

– čimprej je potrebno uveljaviti akcijo sindikatov za uskladitev regresiranja dopustov delavcev; namesto povšalnega regresiranja naj bi uveljavili selektivno – tako, ki bo resnično zagotavljalo učinkovito obnavljanje psihofizičnih sposobnosti delavcev;

– s stanovanjsko in kreditno politiko je potrebno podpirati težnje delovnih ljudi, da kar najhitreje rešijo svoj stanovanjski problem. Stanovanjska politika mora postati del poslovne politike, da pa bi to resnično lahko postala, naj si delovni kolektivi prizadevajo nameniti za stanovanjsko gradnjo več sredstev, kot pa se jih nateče iz predpisane štiriodstotne stopnje;

– na podlagi zakonskih možnosti naj delovne organizacije smotrno uredijo beneficiran delovni staž za delavce, ki delajo v izredno težkih razmerah.

Dokument slednjič poziva k tesnejšemu sodelovanju med organizacijami sindikata in delovno inšpekcijo, zlasti v občinah – da bi tako skupno zagotovili učinkovit nadzor nad izvajanjem in spoštovanjem predpisov o varstvu pri delu.

A kot že rečeno, naš povzetek smo omejili le na nekatere najpomembnejše naloge, ki jih navaja dokument republiškega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije.

nn

Se bo plamen razplamtel?

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Moj kolektiv ne bo dolžnik drugemu! V tem je tudi naša pravica, da zahtevamo od drugih, naj poravnajo svoje dolgove nam!“ In so kolektivi, ki lahko s preudarnejšo izvozno-uvozno politiko bistveno in zelo konkretno prispevajo k stabilizaciji našega gospodarstva . .,

Skratka gre za vse elemente gospodarjenja in ne samo za enega ali za nekaj! Kaj naj bi dosegel kolektiv z udarniškim delom na proste sobote, če pa mora na kolektivni dopust, ker nima dovolj surovin za redno proizvodnjo? Kaj bo dosegel tisti kolektiv, ki proizvaja z izgubo, pa bo delal na proste sobote? Kaj bo dosegel kolektiv, ki bo na proste sobote povečeval proizvodnjo, namenjeno za izvoz, izvaža pa z izgubo? Zato smo prepričani, da bo akcija, ki se je rodila v Kropi, lahko obrodila zares pomembne sadove, če bo vsak kolektiv storil najprej tisto, kar za stabilizacijo tudi lahko naredi! In vsak na svojem delovnem mestu: delavec v proizvodnji za strojem, strokovnjak na svojem delovne mestu. Ni rešitev vseh naših zadreg v tem, da več fizično delamo, še bolj odločilno je marsikdaj to, kiko so izkoriščene naše kapacitete, kako smo organizirani v proizvodnji, kakšna je naša tehnologija dela, kako učinkovite so naše službe . . .

Pa še nekaj se velja vprašati: bodo sredstva delavskega razreda, ki jih bo ustvaril v tej akciji, zares obrodila žlahten sad, če bo z njim upravljal in razpolagal nekdo drug v njegovem imenu? Sicer pa to ni naše vprašanje – tako so se v bistvu spraševali že delavci iz Krope, ko so se odločali za to akcijo. Vse dosedanje izkušnje pa potrjujejo naše prepričanje, da najbolj uspešno gospodari s sredstvi tisti, ki jih tudi sam ustvarja. In tako smo tudi – poučeni iz izkušenj – še nedavno tega zapisali tudi v našo najpomembnejšo listino – v ustavo SFRJ.

Naravnost rečeno: sredstva, ki jih bo ustvarila ta akcija delavcev za stabilizacijo, naj se ne stekajo v nekakšen zvezni sklad za stabilizacijo ali pa v kak drug, vplivu in volji delavcev odtujen sklad. O teh sredstvih naj odločajo tisti, ki jih bodo ustvarili z novimi napori, novimi prizadevanji, novim odpovedovanjem – saj vedo, kako bi jih najbolje izkoristili!

A kot rečeno: pobuda delavcev iz Krope naj res postane akcija vsega delavskega razreda, saj bo to resnično najlepše in najbogatejše darilo predsedniku za rojstni dan, hkrati pa tudi realen prispevek k stabilzaciji naših gospodarskih in socialnih razmer.

Uredništvo DE

CELJSKA CINKARNA V VEDNO HUJŠEM PRECEPU

KDAJ BO UGASNILA »RDEČA LUČ«?

Če se pogoji gospodarjenja ne spremene, bo Cinkarna Celje letos ustvarila kakih 49 milijonov dinarjev izgube ● Rešitev: nekaj v notranjih ukrepih, največ pa v podražitvi cen – ali pa v drugi možnosti: ukiniti več kot polovico proizvodnje in odpuščati delavce

Ko smo v četrti letošnji številki našega lista v članku „Gordijski vozel je v primerjavi z njihovim prava malenkost“ pisali o problemih Cinkarne Celje, smo naš zapis sklenili z ugotovitvijo, da je njihov položaj – ne glede na uspešno izpolnitev sanacijskega programa in veliko prizadevnost celotnnega kolektiva – ne bo izboljšal, če dotlej sprejetim ukrepom za stabilizacijo gospodarskih gibanj, ki so Cinkarno vsakič potisnili v še slabši položaj, kot je bil pred tistim, ko so se odločili za sanacijo, ne bodo sledili tudi ukrepi s pozitivnimi učinki.

Delovna skupnost Cinkarne Celje takih ukrepov doslej, žal, še ni dočakala. Zato ne preseneča, da finančni plan njihovega gospodarjenja za tekoče leto napoveduje poslovno izgubo v višini skoraj 39 milijonov dinarjev in da se tej izgubi lahko izognejo samo tako, če ustavijo več kot polovico proizvodnje, delavce pa pošljejo na cesto. V tako zmanjšanem obsegu bi Cinkarna sicer lahko poslovala brez izgube, hkrati pa povzročila velikanske težave usnjarski, tekstilni, grafični in še nekaterim drugim industrijam, ker jim pač ne bi več dobavljala nujno potrebnih surovin.

S tem, da bi zaradi neurejenih sistemskih razmer in pogojev gospodarjenja odpuščali delavce in zmanjševali obseg proizvodnje, pa se v Cinkarni Celje ne strinjajo. Čeprav jim doslej sprejeti stabilizacijski ukrepi niso prinesli nič dobrega, niso obupali in še naprej iščejo pot iz zagate.

ZAKAJ IZGUBA?

V Cinkarni so kajpak podrobno analizirali vzroke, zaradi katerih naj bi njihovo podjetje letošnje poslovno leto zaključilo s tako visoko izgubo, kot smo jo že omenili. Analiza je pokazala, da gre v bistvu za posledico štirih skupin vzrokov. Najvažnejši med njimi je povišanje cen surovin in materiala zaradi devalvacije. Naslednji trije dejavniki pa se izražajo v povečanih stroških storitev, višjih bančnih obrestih in povečanih osebnih dohodkih, nadalje v pomanjkanju obratnih sredstev, kar onemogoča normalno obratovanje in polno izkoriščenost vseh in še posebej najbolj rentabilnih zmogljivosti podjetja, slednjič pa še v nenormalnih in neekonomskih cenah vrste cinkarniških proizvodov, zamrznjenih že ob reformi ali takoj po njej.

Ker smo že omenili, da podražitev surovin in materialov zaradi devalvacije pomeni najhujši vzrok njihovih težav, še nekaj podrobnosti. Samo zaradi omenjenega vzroka, torej zaradi devalvacije, se je vrednost osnovne surovine v ceni proizvoda povečala poprečno za 30,92 %. Praktično vzeto pa to pomei, da cena osnovnih surovin pri večini izdelkov iz svinca in cinka ter pri nekaterih izdelkih na podlagi bakra presega prodajno ceno!

KAKO NA ZELENO VEJO?

V Cinkarni Celje zaradi teh in takih vzrokov predlagajo in zahtevajo tako „notranje“ kot „zunanje“ spremembe in posege, da bi se izognili težkim ekonomskim, političnim in socialnim posledicam, ki bi nastale zaradi morebitne ustavitve polovice njihovih proizvodnih zmogljivosti.

„Navznoter“ bodo ukrepali predvsem z organizacijskimi ukrepi, katerih namen je skrajna racionalizacija poslovanja in s tem zmanjševanje predvidene izgube. Med drugim bodo ponovno analizirali vsa delovna mesta in zmanjšali število zaposlenih izven neposredne proizvodnje. Sistem nagrajevanja bodo izpopolnili tako, da bi kar najbolj stimulirali tiste delavce, ki dosegajo dobre in nadpoprečne rezultate, materialno pa sankcionirali tiste člane kolektiva, ki neodgovorno in slabo opravljajo svoje delo. Tiste proizvodne naprave, ki zdaj stoje, bodo v mejah možnosti poskušali prilagoditi za kakršnokoli novo rentabilno proizvodnjo.

Po tej poti bi lahko v Cinkarni Celje gotovo precej dosegli, če bi dočakali in čimprej dosegli tudi vse tiste sistemske spremembe, za katere se potegujejo že precej časa. Gre za naslednje:

– da se cene barvnih kovin in izdelkov oblikujejo po mehanizmih cen, ki so veljali pred zadnjo zamrznitvijo cen, toda tako, da bi lahko upoštevali vpliv povečanih predelovalnih stroškov;

– da se prouči možnost pocenitve – uvoza – nujnih surovin in reprodukcijskih materialov ali pa – kot naslednja možna rešitev – poveča izvozna stimulacija za izdelke iz barvnih kovin vsaj za 6 %. Mimogrede rečeno: danes se bolj izplača izvažati surovi cink, kar gotovo ni normalno, saj ga morajo predelovalna podjetja spet uvažati po višjih cenah, da bi lahko izdelovala pločevino in druge izdelke;

– da se ukine disparitetni tečaj dolarja pri izvozu na Vzhod, če gre za izvoz cinkovih izdelkov po blagovnih listah ali posebnih meddržavnih sporazumih. Cinkovi proizvodi se namreč tudi na Vzhodu prodajajo glede na borzne cene na svetovnem trgu, vendar pa je klirinški dolar kljub temu slabše plačan kot konvertibilni dolar;

– da se poveča cena žveplene kisline in izdelkov iz žveplene kisline, superfosfata, ultramarina, zemeljskih in vodotopnih barv, organskih barvil in preparatov za grafično industrijo za toliko, kot so se podražile surovine in zvišali proizvodni stroški.

– da se uresniči s sanacijskim programom sprejeta obveznost Jugobanke, da bo Cinkarni dodelila kredit za obratna sredstva. Le-teh Cinkarni primanjkuje v vsakem primeru, celo tedaj, ko v naši državi ne bi poznali nelikvidnosti. Posledica tega, da Jugobanka ni izpolnila svojih obveznosti, pa se izraža v tem, da v normalnem obsegu ne morejo obratovati niti tiste njene zmogljivosti, ki so še rentabilne;

– ,da se njihova delovna organizacija oprosti obveznosti plačevanja prispevka za nerazvita območja, ki znaša samo za letos 2,400.000 dinarjev.

TOLIKO, DA JE MANJ KOT NIČ!

Če pozorno preberemo seznam zahtev kolektiva Cinkarne Celje, lahko vidimo, da je večina izmed njih utemeljenih. Utemeljenih zato, ker dejansko ni mogoče siliti nikogar, naj kupuje surovine po cenah iz leta1972, izdelke pa – zaradi neopredeljenih širših interesov – prodaja po cenah iz let 1965–1967. Če pa že obstajajo taki interesi, mora v duhu najnovejših ustavnih dopolnil zainteresirana širša družbena skupnost prizadetemu kolektivu regresirati razliko v ceni ali pa – po ekonomski logiki – ukiniti nerentabilno domačo proizvodnjo. Vprašanje je, ali bi se to v primeru Cinkarne izplačalo, če vemo, da so istovrstni in enako kvalitetni proizvodi tujih dobaviteljev dražji tudi do 60 %.

Resnici na ljubo je treba povedati, da je zvezni izvršni svet pred dnevi izdal načelno soglasje, po katerem bi se proizvodi barvne metalurgije – mednje šteje tudi večina izdelkov Cinkarne Celje – smeli v poprečju podražiti za 7,9 %. Pojem izdelkov barvne metalurgije pa je zelo širok. Za sedaj tudi ni znano, za koliko naj bi se v teh 7,9 % podražile posamezne skupine izdelkov barvne metalurgije; vemo le to, da podražitev ne velja za aluminij in aluminijeve proizvode.

„Tisto, kar bomo dobili s to podražitvijo, nam pomeni toliko kot nič, pravzaprav pa še manj, kajti računati moramo s podražitvijo električne energije, drugi stroški pa še naprej naraščajo,“ je najnovejši ukrep ZIS komentiral Martin Andrejaš, predsednik tovarniške organizacije sindikata v Cinkarni. „Če se bo kaj spremenilo, se torej ne bo na bolje, marveč na slabše . . .“

MILAN GOVEKAR

Ivan Mikolič – stiskalec vijakov:
„Ne dobivamo tako praznih kuvert in lahko napravimo nekaj šihtov zastonj. Na gospodarsko politiko se ne razumem in zato pri tem ne morem pomagati drugače, kot s svojim delom.“

Ivanka Klančar – ročno valjanje vijakov:
„Sem mati dveh otrok – samohranilka. Nekako 80 starih tisočakov bo moj prispevek. Če bi jih dobila v roke, b jih znala dobro obrniti. Upam, da jih bodo znali tudi tisti, ki bodo z njimi gospodarili.“

Prekinitev dela in sklep o dodatnem delu

V torek, 23. t. m, so delavci Tovarne vijakov in matic „Plamen“ iz Krope za pol ure prekinili delo. Na sestanku celotnega kolektiva, ki je bil v tem času, so sklenili, da bodo prostovoljno delali najmanj 80 ur v prostih sobotah. Ta denar oziroma ves tako ustvarjeni narodni dohodek bodo dali v sklad za stabilizacijo, ki naj bi se po njihovi zamisli formiral v jugoslovanskem merilu. To naj bi bil njihov prispevek k stabilizaciji in obenem darilo maršalu Titu za 80. rojstni dan.

„Smo majhen kolektiv, ne moremo veliko prispevati, smo pa pripravljeni delati ob prostih sobotah, dokler ne uresničimo postavljenih ciljev,“ so napisali Kroparji v pismu, naslovljenem na tovariša Tita.

Iz razgovorov med delavci in z njimi je bilo slišati tudi tele misli:

„O stabilizaciji veliko govorimo in pišemo. Mi delavci lahko prispevamo le svoje delo. Pravijo, da bomo morali zategniti pasove. Zakaj bi čakali do takrat, ko bo to nujno potrebno? Mi smo pripravljeni to narediti takoj in prostovoljno.“ „Ne bo nam težko delati zastonj, če bodo tudi drugi storili po svojih zmožnostih za stabilizacijo.“ „Okrog 80 starih tisočakov bom dala kot svoj prispevek. Če bi jih dobila jaz v roke, bi jih znala dobro obrniti. Upam, da jih bodo znali tudi tisti, ki bodo z njimi gospodarili.“ „Upam, da ta denar ne bodo porabili tisti lumpi, ki si že sedaj z našim denarjem gradijo vikende in se bahajo z dragimi avtomobili.“ „Stabilizacijo bomo morali plačati z delom in bolje je, da jo plačamo čimprej.“ „Naša akcija naj bo stavka, in to stavka z delom.“

Petstočlanski kolektiv „Plamena“ je z dolgotrajnim ploskanjem sprejel sklep, da bodo poskušali z prostovoljnim delom pospešiti stabilizacijo našega gospodarstva. Povabili so tudi druge kolektive, naj se jim pridružijo. Kroparske delavce ni strah dodatnega dela. Osemdeset ur so obljubili. In še več so pripravljeni delati za stabilnost. Občutek negotovosti jutrišnjega dne čutijo tudi oni. Hočejo se ga znebiti in edino, kar lahko storijo, je delo. Njihovo delo, tako tudi hočejo, naj bo opomin in, če hotečete, spodbuda za delo tistim, ki nestabilnost, nelikvidnost in negotovost povzročajo.

TEKST IN FOTO: A. AGNIČ

Štefan Škvorc – delavec pri vlečenju žice:
„Delati zastonj nam ne bo težko, če se nam bodo pridružili tudi drugi. Kar smo obljubili, bomo tudi naredili. Če pa bomo sami, bo to delo precej težje. Le kako je pri nas mogoče, da nekateri poneverjajo milijone? ! Upam, da naš denar ne bo končal na ta način.“

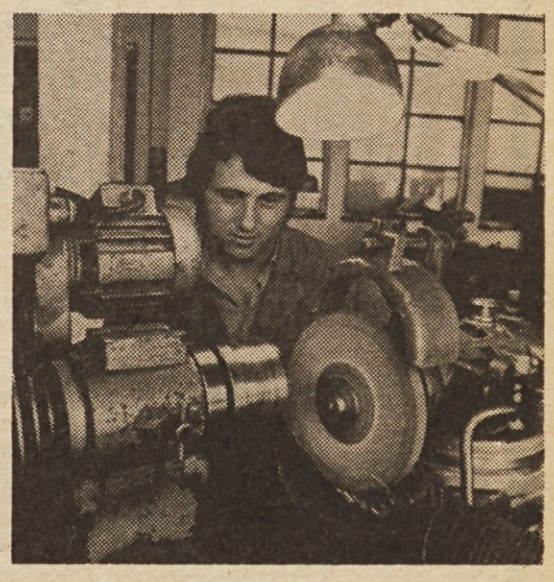

Niko Eržen – brusilec orodja:
„Kot predsednik mladinske organizacije sem se že nekaj dni prej pogovarjal z mladinci. Imeli so pomisleke, predvsem, kam bo šel ta denar. Ali morda denar ne bo šel v vrečo brez dna? Ali morda ne bodo tega denarja zapravljali prav tisti, ki so ga že doslej? Pa je zmagal optimizem.“

... v jugoslovanskih sindikatih

OSNUTEK ŠE NI DOZOREL

SVET ZSJ

Na seji izvršnega odbora zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije so člani med drugim obravnavali tudi osnutek kodeksa samoupravljavcev. ‚Razprava ‚je kritično ocenila osnutek tega dokumenta in opozorila na mnoge vrzeli, ki so še v njem. Po splošni sodbi osnutek kodeksa samoupravljavcev sicer lahko služi za nadaljnje delo, vendar pa še ni dozorel za javno razpravo. Med pomisleki izvršnega odbora zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, ki zadevajo osnutek tega dokumenta, naj omenimo predvsem to, da osnutek kodeksa ne opredeljuje mesta in vloge sindikatov, prav tako pa tudi ni v njem ničesar zapisanega o družbenem dogovoru in samoupravnem sporazumevanju. V sedanji porabi kodeks zadeva predvsem samoupravljavce v gospodarstvu, ne pa tudi vseh drugih samoupravljavcev. Odgovoriti bo treba na vprašanje, kaj želimo doseči s tem kodeksom. In ne nazadnje: kodeks mora biti jasno in precizno pisan, terminološko usklajen ter v skladu z ustavnimi dopolnili. Kodeks zato mora, kot ugotavlja izvršni odbor zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, v praksi pomagati pri uresničevanju ustavnih dopolnil, iz njega mora jasno izhajati, da je samoupravljanje sestavni del proizvodnih odnosov.

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE POSTREŽBE, ZMERNIH CEN, POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE nama LJUBLJANA

Kakšno je ozadje gospodarske nestabilnosti

O neskladjih med ponudbo in povpraševanjem na našem trgu, o upadanju kupne moči dinarja, o nelikvidnosti in o drugih nevšečnostih našega gospodarskega življenja veliko govorimo in pišemo, vendar celo ekonomsko izobraženi ljudje pogosto ne morejo razumeti, kako je mogoče, da smo kljub lepim načrtom zabredli v težavne gospodarske razmere. In vendar odgovor na to vprašanje ni težak, če le pogledamo, kako smo gospodarili nekaj let nazaj.

Inflaciji in vsem pojavom, ki jo zdaj spremljajo, smo na široko odprli vrata že leta 1967, s sprejemom zakona o deviznem poslovanju in zakona o kreditnih poslih, ki sta sprostila zunanjetrgovinsko menjavo ter uveljavila takšno kreditno politiko, ki naj bi čimbolj oživila gospodarstvo.

Nujna posledica finančnih injekcij, ki jih je v letu 1967 spremljala tudi sprostitev zunanjetrgovinske menjave, je bila bistvena okrepitev kupne moči prebivalcev. Nič čudnega, če je postalo osnovno vodilo poslovnih odločitev tedanje povpraševanje na trgu. Sistem carinske zaščite domače proizvodnje je omogočal oblikovanje visokih cen blaga široke porabe, zlasti še nekaterih skupin proizvodov, kar je spodbujalo predvsem osvajanje končnih faz proizvodnje, pa so pripeljale do izredno naglega naraščanja uvoza reprodukcijskega materiala in surovin. Uvažati smo začeli celo več kot države, ki praktično nimajo svojih surovin.

Naraščanje kupne moči prebivalstva, bolj ali manj nenadzorovana kreditna ekspanzija in za naše razmere nenormalna stopnja sprostitve uvoza – vse to je vplivalo na poslovne odločitve praktično vse do zadnje zamrznitve cen. To je imelo več posledic. Najbolj škodljiva je bila ta, da se resnična produktivnost dela ni mogla močneje izraziti in uveljaviti na trgu, saj je bilo možno tudi brez dela ustvarjati konjunkturne dobičke. Dolgoročne poslovne odločitve na podlagi izkoriščanja neobvladane konjunkture, so začele že tako zelo spreminjati strukturo industrije, da so nekateri zdaj objektivno prisiljeni dokazovati potrebo po podaljševanju sedanjih gospodarskih razmer in ekonomskega sistema ter zahtevati še naprej uvozne olajšave. Ne glede na umestnost, vsebino in morebitno možnost drugačnih ukrepov, sprejetih v neposredni preteklosti, je treba sedaj objektivno ugotoviti, da smo za vsako ceno morali zaustaviti neobvladane konjunkturne procese, saj so povzročali poleg inflacije tudi že druge nadvse škodljive pojave. Ker je del gospodarstva skupaj s poslovnimi bankami postal neobčutljiv za normalne ukrepe usmerjanja, je mogoče rigorozne ukrepe, kot denimo zamrznitev cen, začasno celo opravičiti.

Vendar od takšnih ukrepov, ki pomenijo nasilno zaviranje konjunkture, ne moremo pričakovati selektivnosti in ustvarjalnosti pri razvijanju gospodarstva. Zato je zdaj bistveno vprašanje, ki ga zastavlja gospodarstvo: koliko časa bodo še veljali takšni ukrepi in s kakšnimi ukrepi jih bomo nadomestili.

Edino možen izhod iz sedanjih gospodarskih razmer je krepitev temeljnih organizacij združenega dela in dograditev celotnega gospodarskega sistema v smislu ustavnih amandmajev. Če se resnično želimo izkopati iz gospodarskih težav, bi morali to dejstvo bolj kot doslej upoštevati tudi pri sestavljanju programov stabilizacije in oblikovanju novega gospodarskega sistema.

V. B.

TE DNI SO REKLI

Predsednik republike Tito v intervjuju za RTV Beograd:

Na socialistično Jugoslavijo gledam v mednarodnem sorazmerju, v kontekstu nadaljnjega mednarodnega razvoja. Na razvoj pri nas gledam optimistično in pri tem še zlasti upoštevam vse ukrepe, ki jih sprejemamo, da bi uredili naše notranje razmere. Jugoslavija si je med vojno in po njej pridobila precej ugleda. Ko bomo ustvarili še več materialnih sredstev, bodo ljudje drugače gledali na mnoge stvari, utrjevala pa se bo tudi zavest o tem, kaj pomeni enotna Jugoslavija. A biti moramo malo bolj budni in ne smemo dovoliti različnih odklonov, ker sovražnik, v državi in zunaj nje, še vedno deluje. Vidim močno, enotno Jugoslavijo z vedno bolj novini dosežki in veliko prihodnostjo. Še bolj bomo stabilizirali našo državo, saj tega, kar si je pridobila s svojim bojem v kratkem zgodovinskem obdobju, ni tako lahko uničiti in opustiti.

Posebni pomen socialističnega samoupravljanja v večnarodni skupnosti, kakršna je Jugoslavija, vidim kot dejavnik, ki krepi notranjo povezanost. Pred več leti sem razmišljal o tem, da v večnarodni državi ni tako lahko ustvariti povezanosti, ki bi dolgo kljubovala času. Zdaj pa sodim, da bo smer, po kateri se ravnamo zdaj, to je samoupravljanje, tista sila, ki bo ohranila Jugoslavijo kot enotno državo. Temeljno vprašanje samoupravljanja kot družbenega razmerja pa je po mojem mnenju to, da samoupravljavec definitivno upravlja ne samo s svojim delom, temveč tudi z dohodkom, da je tisti odločilni dejavnik, ki bo omogočil pravilno delitev in razdelitev. Toda zdaj še ni tako.

Biti komunist še vedno pomeni – biti pripravljen, da se marsičesa odrečeš. In biti komunist – pomeni stati v prvi vrsti boja za napredek, za srečnejšo in lepšo prihodnost. To so dokazali naši ljudje, ko so se bojevali v zadnji vojni, čeprav so vedeli, da komunizem ne bo takoj zmagal, da ga morda ne bodo niti dočakali, a so se žrtvovali in umirali. To so bili komunisti, komunistični mladinci, zavedni ljudje, ki se niso bali največje samoodpovedi. Biti komunist – pomeni notranjo samodisciplino in predvsem – zmago nad seboj. Zato potrebuješ moralo, ki izredno veliko terja od človeka, komunist pa jo mora imeti v sebi. Komunisti moramo imeti vizijo prihodnjega, a tudi danes moramo videti, kako naše ravnanje vpliva na mlade.

Naši mladi generaciji priporočam, da naj ne zanemarja in ignorira dosedanjih pridobitev, čeprav naši notranji družbeni odnosi niso popolni. Pridobitve in položaj, ki smo ga ustvarili, nam omogočajo, da se bo naša država še nagleje razvijala. Mladi se morajo zavedati, da se svet ne spreminja tako, da bi eno pretrgali in da bi nastalo drugo, novo, temveč, da eno raste iz drugega in se razvija. Če bo naša mladina zvesta svojim prednikom in najbližjim predhodnikom, če bo nadalje razvijala pridobitve revolucije, bo njena prihodnost velika.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex Ljubljana

DOBER ZGLED

V vseh organizacijah ŽTP Sarajevo so začeli vpisovati notranje brezobrestno posojilo za saniranje tega največjega bosansko-hercegovskega podjetja. Kakih 26.000 železničarjev naj bi vpisalo posojila v višini enomesečnega osebnega dohodka. Iz prejšnjih let ima ŽTP Sarajevo približno 110 milijonov dinarjev nepokritih izgub. Del izgub bodo krili s sredstvi skupnih rezerv.

Sarajevski primer je prvi v Jugoslaviji, da kolektiv zbira sredstva za pokritje izgub z internim posojilom.

Pritisk na zavoro

Osnovna značilnost sedanjih razmer na našem tržišču je še vedno dokajšnje neskladje med ponudbo in povpraševanjem. V industriji in na drugih nekmetijskih področjih konjunktura rahlo upada, medtem ko postaja izvoz vse pomembnejši dejavnik pri vzdrževanju še vedno visoke proizvodnje. Izvoza ne spodbuja le zaslužek v devizah, temveč tudi priliv likvidnih sredstev. Kljub relativno visoki rasti proizvodnje pa tržišče kot celota in zlasti po strukturi blaga ni primerno založeno. Uvozne restrikcije sicer zmanjšujejo deficit plačilne bilance in povečujejo devizne rezerve, hkrati pa negativno učinkujejo na založenost tržišča. Na založenost tržišča precej vplivajo tudi špekulacije v zvezi z zamrznjenimi cenami. Ekonomisti težko razumejo, kako da ob šibkejši založenosti tržišča poraba narašča, hkrati pa se zmanjšuje interes za varčevanje. Tako v Jugoslaviji hranilne vloge stagnirajo ob sicer bistvenem porastu dohodkov prebivalstva.

Vse kaže, da bomo takšen neugoden gospodarski razvoj prisiljeni zaustaviti z vsemi sredstvi – če ne drugače celo s silo. Dober zgled za gospodarjenje namerava dati zvezni izvršni svet. Kot smo slišali na zadnji seji predsedstva ZKJ, namerava za polovico zmanjšati devizno porabo zveznih organov ter tako prihraniti 48 milijonov dolarjev. Podoben ukrep bo predlagal tudi za porabo deviz, ki se iz tekočih rezerv dodeljujejo republikam in pokrajinam za potrebe družbenopolitičnih skupnosti, družbenih organizacij in podobno. ZIS je razen tega naročil narodni banki, naj ukrepa, da se zmanjša količina denarja v obtoku, tako kot je bilo predvideno na začetku leta.

Ne samo to! Če bo treba, bo ZIS predlagal zvezni skupščini celo uporabo posebnih ustavnih pooblastil za sprejemanje ukrepov, ki lahko učinkovito zagotove usklajevanje porabe z osnovnimi cilji stabilizacijske politike.

V. K.

Konec depozitov?

Svet za gradbeništvo zvezne gospodarske zbornice sodi, da ekonomski ukrepi glede obveznosti vseh nosilcev investicij zagotavljajo, da se bo novih gradenj lotil le tisti, ki jih bo lahko odplačeval. Zato ne vidi nobenega opravičila, da bi še nadalje veljal zakon o 30-odstotnem depozitu pri investicijah v nove negospodarske in neproizvodne objekte.

Poslej organizirano

V zvezni skupščini pripravljajo zakon o osnovnih pogojih za zaposlovanje jugoslovanskih državljanov v tujini. Zakon bo vseboval določilo, da se jugoslovanski državljani smejo zaposliti v tujini s posredovanjem organizacij za zaposlovanje pod pogoji, ki so določeni z zakonom ter v skladu z mednarodnimi sporazumi oziroma splošnimi in drugimi dogovori o zaposlovanju jugoslovanskih državljanov v tujini.

Za varstvo jugoslovanskih delavcev na delu v tujini bo skrbel zvezni sekretariat za delo in socialno politiko v soglasju z zveznim sekretariatom za tuje zadeve. V ta namen bo organiziral strokovno službo za opravljanje teh poslov v okviru diplomatsko-konzularnih predstavništev.

Vse torej kaže, da bomo končno le vpeljali več reda pri zaposlovanju naših delavcev v tujini.

–pk

BREST POHIŠTVO

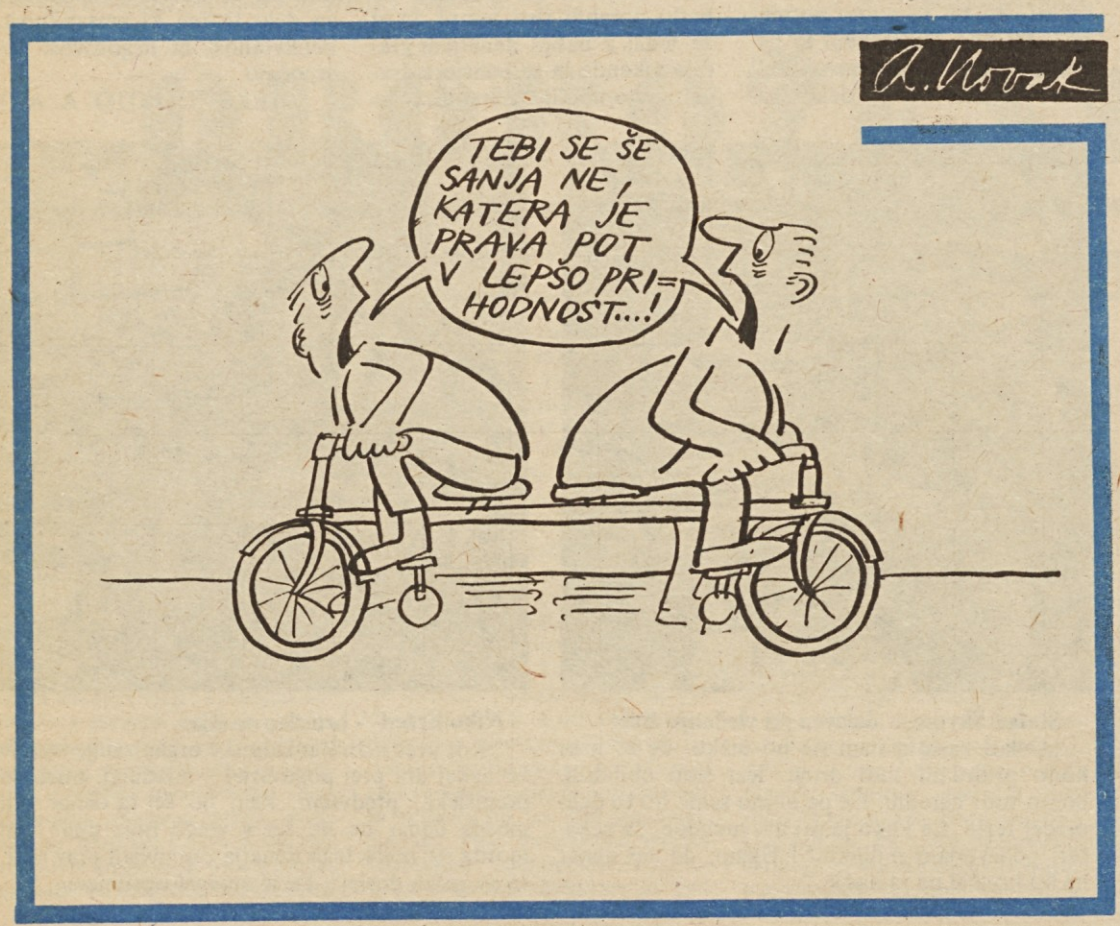

Za lasten žep

SDK za Srbijo je objavila podatke o poslovanju stanovanjskih zadrug v tej republiki. Rezultati so porazni, kajti odkrili so številne malverzacije, v katerih so bili oškodovani posamezniki in družba. Podatki SDK potrjujejo mnogo tistega, kar smo slutili o poslovanju stanovanjskih zadrug. V organizacijah, ki naj bi zbirale sredstva in pod ugodnimi pogoji zagotavljale stanovanja svojim članom, so posamezniki spretno izigrali zakonske predpise in si zagotovili zelo donosen posel.

Kakšen devizni trg

Če ne bo prišlo do velikih sprememb, bo devizni trg začel veljati julija letos. Delovne organizacije naj bi postale glavni nosilec zadolževanja v tujini, izvozniki pa bi z 20-odstotno retencijsko kvoto svobodno razpolagali. Devizni trg bi bil medbančna institucija. Pooblaščene banke in narodna banka bi kupovale in prodajale devize na svoje ime ter na svoj in tuj račun. Menijo, da bi na deviznem trgu bilo v prometu kakih 40 % vseh deviz, s katerimi posluje jugoslovansko gospodarstvo. Ostaja pa nekaj nerešenih vprašanj. Je 40 % deviz dovolj, da bi se oblikoval devizni tečaj? Ali ne bosta absolutna pooblaščenost bank na deviznem trgu in odvisnost gospodarstva od njih povzročala še večjo prevlado bank nad gospodarstvom kot doslej? In končno, ali bo na deviznem trgu zadosti deviz, tako da bi trg res postal trg?

PODOBE NAŠEGA ČASA

Pripravniška doba

– Zakaj niste zadovoljni pri nas, tovariš Peter? Kaj vam ni prav?

– Zadovoljen sem, tovariš sekretar. Kdo pravi, da nisem?

– Slišal sem, da ste se prijavili v tečaj za organizatorje dela. Tudi jezike se učite, menda angleščino, če sem prav slišal. Vse to pa kaže, da vam delo pri nas ne diši preveč.

– Nasprotno, prav zadovoljen sem. Zavedam pa se, da se moram kot pripravnik še zelo veliko učiti. Zato izkoristim vsako priložnost, ki se mi nudi, za knjige in jezike. Če si ne bom zdaj, ko sem mlad, nabral znanja, ne bom nikoli nič dosegel.

– To že, to že! Lepo, da gledate naprej! A kljub temu me kot predstojnika strokovne službe le zanima, kje so osnovni vzroki za tako velik kadrovski osip v vašem oddelku. Le kaj ljudi bega? Plače?

– Plače nikakor ne, tovariš sekretar. Jaz kot pripravnik bi nikjer ne dobil več. Zdaj, ko se mi predpisana doba izteka, pa bom po pravilniku kar čez noč poskočil za 70 tisoč . . .

– A kaj potlej drugega! Perspektiva? Že jutri lahko postanete referent, nato pomočnik načelnika ali celo načelnik, svetnik in tako naprej . . . Perspektive so vam široko odprte, tovariš Peter. Kaj bi še lahko bilo drugega? Ali vas morda načelnik, tovariš Tone, preveč zalaga z delom in kako drugače duši? Je načelnik kriv za osip?

– Ne, nikakor ne, tovariš sekretar! Kolikor jaz vem ali lahko rečem, je naš načelnik zelo prizadeven človek. S funkcijami je tako obremenjen, da ga skoraj ne vidimo. Tudi cele popoldneve presedi na sestankih, ne le službo . . .

– A tako? Da ne hodi redno v službo? Kaj potem vi sami opravite vse delo?

– Jaz ne! Mi niso dali še nič pravega v roke. Saj veste: še vedno mi teče pripravništvo.

– Če vam tovariš Tone ne da pravega dela, kaj mislite, ali sploh resno računajo na vas?

– Mislim, da računajo . . .

– Po čem sklepate? Dela vam Tone ne daje, plače vam ne dvigne . . . Ali so vas privabili s stanovanjem?

– Ne, stanovanje je bilo za naš oddelek eno samo. Dobil ga je pripravnik Pavle Počivavšek.

– Ali gara?

– Ne, tudi on ne dobi nobenega akta v roke, tako kot jaz ne!

– No, vidite, mi je že vse jasno! Gre za Počivavška iz Šiške, ne? Riba smrdi pri glavi. Lahko greste, in nikar ne izgubljajte glave in se ne vpisujte v vse delavske univerze po vrsti! Vse bo še dobro!

Res se je kaj kmalu vse spremenilo. Načelnik oddelka, Tone Porenta, se je že naslednje jutro navsezgodaj ustavil pred Petrovo pisalno mizo in rekel: – Tu imate, mladi kolega Burger, zadevo Pakar: štiri osnovna gradiva s prilogami! Stranka čaka pri meni v pisami. Prosim, da jo rešite v eni uri. Vaša pripravniška doba se izteka, čas je, da se izkažete.

Zadeva Pakar! Vsi referenti jo poznajo že dve leti in več. Za vse je bila pretrd oreh, tako da je nazadnje pristala v načelnikovi pisalni mizi. Do tega usodnega trenutka.

Čez dobro uro potrka načelnik Tone Porenta pri sekretarju z nerešeno zadevo Pakar pod roko in reče: – Sami si lahko ogledate, tovariš sekretar, to skrpucalo, ki ga je napravil pripravnik Peter Burger. Takoj, ko sem slišal, da je rekel tisto o meni, sem vedel, da si hoče pomagati naprej s komolci in natolcevanjem na račun Pavla Počivavška. Pa sem mu dal še zadnjo priložnost, da se izkaže. Kaj pravite, prosim vas, kako se je to izteklo, poglejte tole skrpucalo! Če bo naš oddelek dajal takšne stvari iz rok . . .

– Ali ste dali zadevo Porenta tudi tovarišu Počivavšku v rešitev?

– Ne! Zakaj vprašate?

– Ali ni Pavel Počivavšek vaš sorodnik?

– Je, seveda je, kdo pravi da ne!? Toda prijavil se je, tako kot vsi drugi, na razpis in ne vem zdaj, kaj ima to z zadevo Pakar, hočem reči Peter Burger in s tem, da hodim jaz dopoldne na sestanke, hočem reči, da delajo drugi, jaz pa, da ne dajem pripravnikom možnosti za napredek, zaradi česar, da se učijo jezikov, hodijo na različne tečaje, me pri vas tožijo, da nisem, kako bi rekel . . .

VINKO BLATNIK

Pod Žirovskim vrhom

Otvoritev nove naprave pri rudniku urana so posvetili 80-letnici tovariša Tita

V obratu Geološkega zavoda Slovenije Žirovski vrh v Poljanski dolini je minulo soboto začela obratovati polindustrijska naprava za predelavo uranove rude. V rekordnem času šestih tednov so jo postavili delavci zavoda in študenti ljubljanske fakultete za naravoslovje in tehnologijo ob sodelovanju Instituta „Jožef Stefan“ in denarni pomoči sklada „Boris Kidrič“.

Nova naprava bo omogočala strokovnjakom in znanstvenikom, da pred izgradnjo rudnika urana preverjajo laboratorijske izsledke v praksi, velikega pomena pa bo tudi za kar najbolj ekonomično in tehnološko ustrezno predelavo rude, ko bo rudnik obratoval. Ruda je namreč zelo raznolika, s to napravo pa bo mogoče sproti ugotavljati njene lastnosti in jim prilagajati tehnologijo.

Dosedanje raziskave v Žirovskem vrhu – v njem je že 14 kilometrov hodnikov in 60 kilometrov vrtin – so med drugim pokazale, da gre za energetski vir, ki je po moči skoraj enak vsem sedanjim hidro in termo elektrarnam v Sloveniji. Rudnik je pred obdobjem, ko naj bi odločali o njegovi izgradnji. Kot so opozorili na otvoritveni slovesnosti, je pri tem največjega pomena usklajenost njegovega razvoja z izgradnjo nuklearne elektrarne v Krškem.

M. S.

NAGRADNA KRIŽANKA ALMIRA

NAGRADE: 1. do 3.: izdelki tovarne pletenin „Almira“ iz Radovljice, 4. do 10.: polletna naročnina na Delavsko enotnost.

Rešitve pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4/II do srede, 7. junija 1972. Na ovojnico napišite „Nagradna križanka“. Izid žrebanja bomo objavili v soboto, 10. junija.

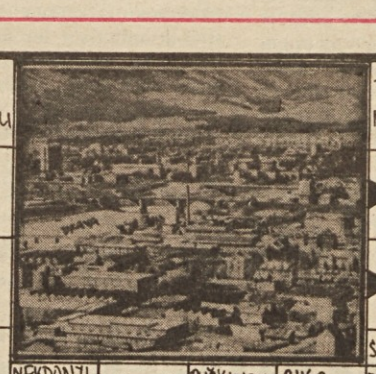

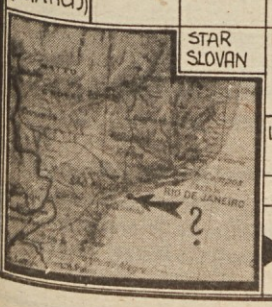

SODOBNA SLOVENSKA SLIKARKA – RIMSKA BOGINJA JEZE – MOJSTER SMEHA – TINE DEBELJAK – INDIJSKO OTOČJE V BENGALSK. ZALIVU – PALICA BOGA BAKHA – VELIK PRITOK VOLGE – REČICA PRI KOPRU – PIETRO MASCAGNI – FRANC. TERORIŠT. ORGANIZ. – PREBIVALEC HRASTNIKA – OZIM IGOR – RADO BORDON – HALOGENA PRVINA – ENOTA ZA DELO

SVOJCI, ZLAHTA – LESEN NOSILEC – MIK, ŽAR, MIKAVNOST – NADARJENOST – ALPE ADRIA – TOMOSOV AVTO – TOVARNA V KOČEVJU – OBLOGA NA JEZIKU – ANTIČNI VRČ Z ROČAJEMA – DANSKA – NEKDANJI KITAJSKI OBLAŠTNIK – KOČIJAŽ – PUŠKINOV JUNAK – RIKO DEBENJAK – ŠARAJEVO – ZNAMKA NEM. AVTA – VELIKO JEZERO V SZ – DRAGO GOLOB – DEL PESMI – RIBIŠKA MREŽA – NATRIJEV KARBONAT – ČMERAVOST – NAJVIŠJI VRH TURČIJE

VRSTA KRILA – PRILIZOVANJE – DAROVALEC – MARIA RILKE – ORJAK – GL. ŠTEVNIK – GREGOR STRNIŠA – NEKD. BENEŠKI VLADAR – RIMSKI POZDRAV – HAMMARSKJOELD – LJUBEZEN DO DILIČNEGA

EDEN IZMED ČUTOV – RIMSKA 6 – ŽVEPLO – RINA – JAJČECE UŠI – OVČEREJA – REŠEVALNI ČOLN – POBUDNIK – SLOVENSKI SLIKAR-IMPRESION. (MATIJA) – ANTON ČEHOV – PUŠČAVNIK – NEKD. RUSKI VLADAR – PREPR. POLJSKO STRANIŠČE

ENOTNOST, SLOŽNOST – MOTENJE, PREPREČEVANJE – NIZOZEMSKA – ŠPANSKA POKRAJINA – DRŽAVNA BLAGAJNA

LOVLJENJE – AKADEMSKI NAZIV – DODATEK K JEDEM – HRV. ILUSTR. REVIJA – STANE ROZMAN – GORA V ŠVICI – UDOR JE REŠEN

REKA V ZAHODNI AVSTRIJI – NAJVIDNEJŠI SODOBNI ČEŠKI DIRIGENT (KARL) – PISMENO STROKOVNO MNENJE – ISAAC NEWTON – URH CELJSKI – PRAVEC – KARLOVAC – SLADKORNA RASTLINA – JUŽNI SADEŽ

BET, TOLKAČ – IME POPEVKARICE VELENTANLIČ – VELIK INDONEŽ. OTOK – SLOV. ŠAH. MOJSTER – PREDSTOJNIK FAKULTETE – ROPOTIJA, NAVLAKA – KRAJ BLIZU LJUBLJANE – VELIKO SITO – SOVJ. ŠAH. VELEMOJSTER

LAT. IME ZA JANEŽ – ZAOKROŽEVANJE ZEMLJIŠČA – POZIV, KLIC – REKA V SZ, PRITOK OBA – LJUBKOV. Ž. IME – DUŠIK – TRAČNICE

DOMAČE M. IME (IGNACIJ) – KAVČIČ STANE – RASTL. BODICA – SKANDIN. DROBIŽ – BEOGR. FILM. IGRALKA – ANTON AŠKERC – URADEN SPIS – AVSTRIJS. POR. AGENC. – TUJE ŽEN. IME – NIZEK Ž. PEV. GLAS

STAR SLOVAN – IVERI – ARABSKI ŽREBEC – NORICA – VRSTA AMINOKISLIN – EMIL SMASEK

IZDELOVALEC KRAVAT – ŠVEDSKA – OPLEČNIK PRI NARODNI NOŠI – KISIK – DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE

PRISTAŠ NEOREALIZMA – SESTAVIL: R. NOČ

NIHČE NE SME IZOSTATI!

Bliža se dan, ki naj bi omogočil lepšo bodočnost mariborskih otrok

V Mariboru se te dni na številnih sestankih in razgovorih, ki jih sklicujejo občinska skupščina in družbenopolitične organizacije, pogovarjajo o predvidenem referendumu za samoprispevek občanov zaotroško varstvo in šole. Tudi občinski sindikalni svet in odbori posameznih dejavnosti so temu vprašanju posvetili vso pozornost. Kajti izid referenduma bo v veliki meri odvisen od solidnih in demokratično pripravljenih političnih priprav.

Osrednji akcijski odbor je začel izdajati posebna „sporočila", ki jih dobivajo aktivisti vseh družbenopolitičnih organizacij. Doslej sta izšli dve številki s podatki o gospodarski in družbeni moči Maribora in programom gradnje osnovnih šol in vzgojno varstvenih zavodov. Objavljen je bil tudi akcijski načrt političnega dela kot napotek vsem aktivistom na terenu in v delovnih organizacijah. Čeprav je težišče neposredne politične aktivnosti v krajevni skupnosti, pa bodo tudi v delovnih organizacijah imenovali svoje akcijske odbore, ki bodo organizirali zbore delovnih ljudi. Tudi tu je treba zainteresirati ljudi za reševanje problemov, ki tarejo skoraj sleherno zaposleno mater.

Nosilec aktivnosti v delovnih organizacijah bo sindikat, v krajevnih skupnostih pa SZDL. Seveda pa bodo lahko veliko prispevali k pripravam za referendum tisti, ki so za njegov uspeh tudi zelo zainteresirani, to so šole, učitelji, učenci in vzgojitelji, ki se jih da še kako uspešno vključiti v tako akcijo, kot jo pripravljamo v Mariboru. Referendum bo 18. junija. Prepričani smo, da bo sleherni razumel pereče potrebe varstva in šol ter glasoval za samoprispevek.

T. C.

Več stanovanj

Gradbeni podjetji Projekt Kranj in Gradis Ljubljana – poslovna enota Jesenice sta pred dnevi podpisali pogodbo s Podjetjem za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo o gradnji stanovanj v Kranju. Z njo sta se obvezali, da bosta junija začeli graditi v novi stanovanjski soseski Planina 220 stanovanj, ki bodo urejena ob koncu prihodnjega leta. Ob tej priložnosti so predstavniki obeh gradbenih podjetij obljubili, da bodo zagotovili v Kranju tolikšen obseg blokovne stanovanjske gradnje, kot ga omogoča razpoložljivi denar, to je okoli 300 stanovanj letno in, da se bodo držali dogovorjenih rokov in cen.

Letos bodo v Kranju dogradili 356 stanovanj v blokih, kar je znatno več kot prejšnjih letih. K temu je precej pripomoglo to, da je stanovanjskemu podjetju lani uspelo pritegniti k gradnji stanovanj tudi podjetje Gradis, saj domača gradbena operativa ni bila kos vsem možnostim ,in potrebam na tem področju.

M. S.

DELOVNA SKUPNOST OBČINSKEGA SODIŠČA V CELJU OB JUBILEJU – 10-LETNICI SAMOUPRAVLJANJA

Hotenje in volja sta še zdaj, ampak

Občinsko sodišče v Celju je bilo pred desetletjem eno izmed petnajstih v državi in prvo v Sloveniji, v katerem so za »poskušnjo« uvedli samoupravljanje ● Izkušnja ob jubileju: hotenje in volja sta še, materialne osnove samoupravljanja pa vse bolj pešajo ● Bo »popravljeni« samoupravni sporazum pokazal pot iz zagate?

Delovna skupnost občinskega sodišča je pred kratkim praznovala pomemben jubilej: desetletnico samoupravljanja. Kakšne so izkušnje, kateri so najvažnejši problemi, s katerimi se srečuje 44-članski kolektiv tega sodišča, ki je pred desetimi leti kot prvi v Sloveniji med občinskimi sodišči, sicer pa kot eden izmed petnajstih v vsej državi najprej ža „poskušnjo", potem pa zares uvedel samoupravljanje? Odgovor na ti dve vprašanji sta nam posredovala Zdenko Pavlina, predsednik občinskega sodišča v Celju, in Marjan Belle, predsednik sveta delovne skupnosti tega sodišča.

IZ VNEME IN PRIPRAVLJENOSTI DO . . .

„V pravosodju je predsednik sodišča le ‚prvi' med sodniki," se spominja Zdenko Pavlina. „Moj predhodnik je že imel svet sodnikov kot posvetovalni organ, ki ni obravnaval samo strokovnih zadev, ampak tudi probleme, s katerimi se srečuje naša delovna skupnost. Odkar pa imamo samoupravljanje, natančneje od 1. aprila 1962 naprej, sicer še obstaja tudi zbor-kolegij sodnikov, ki se ukvarja izključno s strokovnimi vprašanji. Vse drugo pa je v rokah sveta delovne skupnosti. V njem so se v minulem desetletju izmenjali vsi člani našega kolektiva.

Če se spomnim tistih dni, ko smo pri nas uveljavljali samoupravljanje, pa bi najprej rekel, da je bilo težko, ker smo morali začeti povsem ‚od začetka', ker si skratka nismo mogli pomagati s tujimi izkušnjami, n. pr. z izkušnjami gospodarskih organizacij. Še danes pa trdim, da je med našimi ljudmi tedaj bila spodbujena nekakšna zagnanost do dela, volja in pripravljenost, da bi v mejah možnosti kar najbolj vplivali na čim bolj kvalitetno in tudi čimbolj ekspeditivno delo našega sodišča. Tako smo na pobudo članov delovne skupnosti tedaj reorganizirali delo in tudi nekatere strokovne službe, n. pr. strojepisnico in računovodstvo, še pred tem pa sami, po lastni volji in odločitvi, izdelali sistemizacijo delovnih mest, da bi videli, kakšne profile kadrov in koliko ljudi sploh potrebujemo, koliko pa jih lahko združimo v skupnih službah, organiziranih v sodelovanju z okrožnim sodiščem v našem mestu. Če je bilo to prvi korak, je naslednjega pomenil naš pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki je razen drugega vseboval tudi vrsto objektiviziranih meril za kvaliteto dela sodnikov in administracije. V ta namen smo rezervirali in na vsake tri mesece tudi obračunavali po 10 % sredstev za osebne dohodke, s katerimi je razpolagalo naše sodišče. Materialna stimulacija kot spodbuda za boljše delo zgolj v višini omenjenih 10 % kajpak še zdaleč ni bila zadostna. Vendar pa je bila tolikšna, da so se naši ljudje nasploh začeli zanimati za delo, probleme in poslovanje naše ustanove, da se niso več obnašali kot nekdanji uradniki. Kot primer bi navedel, da so administrativni delavci po lastni iniciativi začeli opravljati razne rutinske zadeve in niso več čakali, da bi jih k temu spodbudili večno preobremenjeni sodniki. To je v marsičem vplivalo na večjo ažurnost poslovanja nasploh, obenem pa na boljše, bolj kvalitetno delo sodnikov, ki se jim ni bilo treba več toliko ukvarjati z drobnimi rutinskimi zadevami, ampak so se lahko bolj poglobili v ‚pravo' sodniško delo.

Na teh področjih, o katerih sem govoril, je vpliv samoupravljanja na boljše in bolj ažurno delo našega sodišča – mislim pa, naj bi to pomenilo glavno nalogo in skrb vsakega sodišča – še najbolj očiten. S tem nočem reči, da podcenjujem vpliv in dosežke samoupravljanja na ostalih področjih dela in življenja našega kolektiva. Rekel pa bi, da se zadnje čase dogajajo stvari, ki nas bodo, če se razmere ne popravijo, objektivno potisnile v položaj, ko se bodo naši ljudje spet začeli obnašati kot uradniki v najslabšem pomenu besede . . ."

. . . ZADNJE STOPNICE PRED NEPRIZADETOSTJO

Kakor je potem pripovedoval Marjan Belle, člani delovne skupnosti sicer še zdaj predlagajo marsikatero pobudo, katere uresničitev lahko prispeva k še boljšemu delu njihovega sodišča, ki je med najbolj ažurnimi v Sloveniji, vendar pa tako ravnajo bolj zaradi zavesti kot pa zavoljo materialnih spodbud za delo. Samo zavest in volja do dela pa kajpak ne moreta pomeniti trdne osnove samoupravljanja, če pa je vsakemu članu njihove delovne skupnosti jasno, da se ne glede na kvaliteto njihovega dela, ki se izboljšuje ves čas, odkar imajo samoupravljanje – zlasti zadnje čase vse bolj zatika pri finančnih vprašanjih, pri materialni osnovi njihovega dela, poslovanja in nagrajevanja.

„Prvi, čeprav ne največji problem je v tem, da kot financerji našega sodišča nastopajo tri občine: celjska, laška in šentjurška občina," je poudaril tovariš Belle. Vsako leto namreč mine precej časa, preden so doseženi ustrezni sporazumi in podpisane pogodbe. Dodatno in največjo težavo pa pomeni veljavni samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki tudi nam, tako kot drugim družbenim službam, odmerja le sredstva v višini 95 % postavk, predvidenih s sporazumom. Ker je sredstev za nagrajevanje manj, kot pa smo računali, da jih bo, delovne obveznosti pa niso iste, ampak večje, smo v resnih težavah, kako spodbudno nagrajevati naše ljudi, še posebej pa mlajše sodnike. Naj povem, da smo prišli tako daleč, ko zaradi samoupravnega sporazuma za dodatno stimulativno nagrajevanje naših ljudi lahko namenjamo le dva odstotka mase osebnih dohodkov, prej pa smo v te namene rezervirali deset odstotkov. Dogovorili pa smo se tudi, da bomo tista dva odstotka razdelili med administracijo. Šele, če bo kaj ostalo, pridemo na vrsto tudi sodniki, seveda zgolj s simboličnimi zneski. Tolažimo se sicer s tem, da bo samoupravni sporazum ‚popravljen', da bi potem tudi nadaljevali po že začeti poti, ki je dajala in trenutno še daje dobre rezultate. Ne vem pa, koliko časa bo to še trajalo, če ljudi ne bomo mogli plačati, kot zaslužijo!

Modernizacija bolnišnice

Predstavniki skupnosti socialnega zavarovanja delavcev iz Ljubljane in trboveljske bolnišnice so podpisali pogodbo o rekonstrukciji tega pomembnega zasavskega zdravstvenega objekta ● Modernizacija mora biti končana najkasneje leta 1976

Sprejet investicijski program, ki ga je potrdila tudi posebna komisija za izdelavo pogojev in verifikacijo ter sanacijo bolnišnic na Slovenskem, predvideva nekaj nad 12 milijonov din stroškov za delno preureditev trboveljske splošne bolnišnice. Pri tem ne gre za nikakršno povečevanje števila postelj na tem ali onem oddelku tega trboveljskega zdravstvenega objekta, marveč za njihovo večjo funkcionalnost in za izboljšanje obstoječega standarda bolniških postelj. Modernizacija naj bi nadalje omogočila izboljšanje za zdaj dokaj neustreznih pogojev dela ‚služb za skupne potrebe: za laboratorije, sterilizacijo, skupno intenzivno nego, rentgen in transfuzijo. Poleg tega bo rekonstrukcija omogočila, da se bo strokovno izboljšalo delo specialističnih ambulant ter kirurgične, ginekološke in internistične dejavnosti bolnišnice. Modernizacija bo strokovno usposobila bolnišnico in njene dejavnosti za potrebe Zasavj" odprla pa bo tudi možnost strokovnega povezovanja in delitve dela z nekaterimi ljubljanskimi osrednjimi bolnišničnimi središči.

Skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev Ljubljana bo za modernizacijo prispevala skoraj 7 milijonov din; prispevek trboveljske bolnišnice bo znašal okoli 3 milijone din, zasavski delovni kolektivi naj bi zbrali okoli 110.000 din, 1 milijon din pa bo kot kredit dala Ljubljanska banka – podružnica v Trbovljah. Skupnost zdravstvenega zavarovanja bo prispevala 6 milijonov din brez obveznosti vračanja.

Modernizacija trboveljske bolnišnice mora biti končana najkasneje do leta 1976. Bolnišnica se je ob podpisu pogodbe obvezala, da ne bo spreminjala ali dopolnjevala sprejetega investicijskega programa.

-m-

Pravica dela s sredstvi v družbeni lasti

Razlikovati moramo: pravico do dela in pravico dela s sredstvi v družbeni lasti.

Primeri odpuščanja delavcev, ki so postali tehnološki višek, pa tudi primeri ukinjanja delovnih mest zaradi ekonomskih vzrokov, na katere delavci niso imeli vpliva, so že dalj časa aktualno družbeno-ekonomsko ter politično vprašanje. Konkretna stališča družbeno-političnih organizacij so omejila obseg odpuščanja delavcev na teh osnovah, niso pa dosegla preoblikovanja zakonitih sistemskih osnov za takšno ravnanje.

Ustava SFRJ ureja **pravico do dela** v 36. členu. Določilo 1. odstavka tega člena „Zajamčena sta pravica do dela . . ." ima le deklarativni značaj, značaj družbenega cilja, ne pa pravice, ki bi bile utemeljene na že doseženi stopnji ekonomskega razvoja. Kako doseči ta družbeni in temeljni socialistični cilj, opredeljuje drugi odstavek istega člena: „Družbena skupnost ustvarja čedalje ugodnejše pogoje za uresničevanje pravice do dela, zlasti z razvijanjem pravic do dela, zlasti z razvijanjem produkcijskih sil in materialne osnove za druge družbene dejavnosti, kakor tudi s skrbjo za interes, ki ga ima delovni človek glede dela."

Omeniti moramo še določilo 6. odstavka istega člena, ki določa: „Proti delavčevi volji more prenehati delovno razmerje samo ob pogojih in na način, kot določa zvezni zakon." Na tej osnovi je TZDR v 102. in 103. členu reguliral vprašanje prenehanja dela brez delavčeve privolitve. Kot materialno osnovo za prenehanje dela zakon določi: odpravo delovnega mesta, trajnejše zmanjšanje obsega dela, trajnejše zmanjšanje obsega poslovanja ob pogoju, da je odpravo ali zmanjšanje števila delavcev na delovnem mestu povzročila izpopolnitev organizacije dela, izpopolnitev delovnega procesa in delovnih postopkov v okviru delovne organizacije ali če je delovno mesto odpravljeno zaradi poslovnega sodelovanja oziroma spojitve dveh ali več delovnih organizacij.

Ustavna koncepcija pred sprejetjem ustavnih dopolnil ni ločevala **pravice do dela**, torej pravice do vključitve v združeno delo s sredstvi v družbeni lasti in **pravice dela**, torej trajne pravice po vključitvi v združeno delo delati s sredstvi v družbeni lasti. Pretekla sistemska rešitev je bila v nasprotju z načelom o „trajnosti delovnega razmerja", z delavčevim interesom posodobiti delovni proces v delovni organizaciji, vlagati več za reprodukcijo itd. Obravnavana rešitev je bila tudi v nasprotju z večkrat zapisanimi stališči zveze komunistov in zveze sindikatov, ki so razkrivala sistemsko krivico, da delavec z večjimi vlaganji v reprodukcijo ukinja svoje delovno mesto. Toda sistemska rešitev v TZDR je kljub temu obveljala in velja še danes.

Delavčeva pravica do dela je uveljavljena z njegovo vključitvijo v združeno delo. Delavec v združenem delu s sredstvi v družbeni lastnini opravlja ta sredstva, povečuje vrednost teh in drugih družbenih sredstev, na podlagi rezultatov svojega dela se vključuje v celoten proces družbene reprodukcije kot njegov edini upravljavec. Ti in drugi ustavni temelji, vsebovani v XXI. in XXII. ustavnem dopolnilu, bistveno posegajo v dosedanjo ustavno in zakonsko ureditev pravice do dela.

XXI. ustavni amandma zagotavlja način varovanja pridobljenih pravic delavcev, od katerih je najpomembnejša praivca dela s sredstvi v družbeni lasti. „Organizacije združenega dela zagotavljajo same ali v okviru samoupravnih sporazumov po načelih vzajemnosti in solidarnosti sredstva za zaposlovanje, prekvalifikacijo in uresničevanje drugih pridobljenih pravic delavcev, kadar zaradi tehnoloških in ekonomskih razlogov njihovo delo v organizaciji ni več potrebno." Navedeno ustavno določilo ni le odpiranje poti za odpravljanje preteklih krivic. To je obveznost vseh delavcev določene organizacije, da na določenem področju od posameznega delavca ali skupine delavcev v združenem delu varujejo določene pridobljene pravice. Vse pridobljene pravice (pravica do sredstev za zaposlovanje, za prekvalifikacijo itd.) pa so združene v trojni delavčevi pravici dela s sredstvi v družbeni lasti v isti ali drugi TOZD. Če delovne organizacije same ali na podlagi samoupravnih sporazumov z drugimi DO ne bi zagotovile potrebnih materialnih sredstev za varovanje pravice dela, lahko republiška skupščina z zakonom predpiše določene materialne obveznosti za ta namen.

Glede na to, da niso tako redki primeri odpuščanja delavcev, utemeljeni na veljavnih določilih TZDR, bi bilo prav, da obravnavana določila čim prej uskladimo po ustavnih dopolnilih z novo vsebino delavčevega položaja v združenem delu. Stališča družbeno političnih organizacij so onemogočila odpuščanje le večjih skupin delavcev, številni posamezniki pa na osnovi teh argumentov izgubljajo delo tudi danes. Kljub sprejetju ustavnih dopolnil in njihovi neposredni uporabi ostajajo pridobljene pravice delavcev tako še vedno le ustavna obljuba.

V ustavnem zakonu za uvedbo ustavnih amandmajev od XX do XLI je v 19. členu podana podlaga in obveznost pristojnih zakonodajnih organov da do 31. decembra 1972 uskladijo določbe tistih zakonov, ki niso v skladu z ustavnimi amandmaji. Sprejeta stališča družbeno političnih organizacij bi se zato morala čim prej preoblikovati v iniciativo za spremembo TZDR. Ker gre za temeljno pravico, za temeljno značilnost delavčevega samoupravnega položaja v združenem delu, ni mogoče čakati na nov zvezni zakon, ki se za to področje zelo počasi pripravlja, marveč je potrebno to neusklajenost med sistemom in sprejetimi ter v ustavi že uveljavljenimi idejnimi izhodišči odpraviti takoj.

PETER TOŠ

DOPISNIKI JAVLJAJO

KOPER

Obalni sindikalni svet je pretekli teden pripravil v Kranjski gori drugi seminar za člane vodstev sindikalnih organizacij. Prvi seminar je bil aprila, obeh pa se je udeležilo okrog 65 ljudi. Najpomembnejše teme, ki so jih na obeh seminarjih obravnavali, so bile ustavne spremembe in ustanavljanje TOZD, delitev osebnih dohodkov, metode dela in vloga sindikata ter ocialno razlikovanje. Vodilni sindikalni delavci so se tako seznanili z vprašanji, ki so v središču pozornosti sindikatov. Obalni sindikalni svet je omenjena seminarja pripravil tudi v okviru priprav na volitev novih sindikalnih vodstev.

ZAKAJ IŠČEJO DELAVCI PRAVNE NASVETE?

Nepoznavanje pravic iz delovnega razmerja in kršitev teh pravic sta še vedno najpogostejša vzroka, zaradi katerih se člani sindikata obračajo na pravne posvetovalnice obalnega sindikalnega sveta. Zanimivo je, da išče nasvete vedno več delavcev, kar je lahko posledica njihove večje osveščenosti ali pa tudi ponekod slabo razvitih samoupravnih odnosov.

V pravnih posvetovalnicah obalnega sindikalnega sveta v Kopru, Izoli in Piranu se je lani oglasilo tisoč 135 ljudi, kar je skoraj 13 odstotkov več kot leto poprej. Največ njihovih vprašanj je zadevalo pravice pri izplačilih osebnih dohodkov, pravice iz delovnih razmerij ter iz socialnega in invalidskega zavarovanja. Po pravicah iz socialnega zavarovanja so zlasti vpraševali delavci, ki so se zaposlovali pri zasebnih delodajalcih, pa jih ti niso prijavili komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje.

Vzroke, zaradi katerih se delavci obračajo na pravne posvetovalnice, je pred dnevi obravnavalo predsedstvo obalnega sindikalnega sveta. Med drugim je menilo, da je treba bolje utrditi pravne službe v delovnih organizacijah, hkrati pa obogatiti samoupravljanje.

PRED RAZPRAVAMI O OSNUTKU REPUBLIŠKEGA ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Zelena luč za trajnejši sistem zavarovanja

Člani skupne komisije republiškega, gospodarskega in socialno-zdravstvenega zbora slovenske skupščine so na zadnji seji „odprli pot" v javno razpravo doslej enemu najpomembnejših dokumentov na področju naše socialne politike – osnutku republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Čeprav je dvodnevno maratonsko zasedanje skupščinske komisije predstavljalo start za prve obravnave zakonskega osnutka (za sedaj še delovnega osnutka), je izredno konstruktivna razprava kljub temu razkrila domala vse slabosti sedanjega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Oblikovanje republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju sovpada v čas temeljitih političnih in družbenih posegov za odpravo socialnih razlik. Zato nas ni presenečalo, da je uvodni delovni razgovor na republiški ravni o iskanju ustreznih rešitev izhajal iz spoznanja, da morajo vprašanja oblikovanja pokojninske osnove, zmanjševanja socialnih razlik, usklajevanja pokojnin in beneficirana delovna doba prevladovati med prvinami bodočega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Temeljna „zakonska četverica" je dobila posebno merilo v zasnovi bodoče republiške zakonodaje na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, vendar spričo svoje nedodelanosti za sedaj o njej še ne moremo podrobno govoriti. Dokončno jih bo oblikovala šele javna razprava. Tokrat bo v njej izjemoma sodeloval ožji krog zainteresiranih in odgovornih dejavnikov kot sicer.

Razprava o osnutku republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bo namreč vzporedno potekala v organih pokojninskega in invalidskega zavarovanja, strokovnih službah zavodov za socialno zavarovanje, sindikatih in SZDL. Prve dni junija bo o osnutku razpravljal republiški izvršni svet, potem pa bodo o njem dali svoje mnenje še pristojni skupščinski odbori in zbori. Pričakujejo, da bo republiška skupščina sprejela zakon do konca oktobra. V praksi bi ga potemtakem začeli uveljavljati s 1. januarjem 1973. leta.

Snovalci zakonskega osnutka so v svojem delu skoraj povsod, kjer je to le bilo mogoče, upoštevali sklepe 3. konference slovenskih komunistov o socialnem razlikovanju. Zato so bile, razumljivo, njihove težnje usmerjene v iskanje rešitev, ki bi naposled ustvarile realne pogoje za dosego trajnega in stabilnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Popolnoma jasno je, da bomo v novem pokojninsko-invalidskem sistemu bolj kot doslej uveljaviti načela delitve po delu in načela o omiljevanju socialnih razlik. Člani skupščinske komisije bržčas niso bili edini, ki so opozorili na dejstvo, da nikjer v sodobnem svetu danes ni takšnih prepadov med pokojninami, kot jih doživljamo ravno pri nas. Spoznanje, da pokojnina ne more biti „zapisana" v praksi le kot ekonomska, temveč tudi kot socialna kategorija, bo moralo slednič prevladati v dejanjih.

Nepojmljive razlike med pokojninami posameznih kategorij bo skušal zakon rešiti na način, ki bi bil verjetno „sprejemljiv" za večino njihovih uživalcev. Predlagatelji zakona bodo vztrajali na zahtevi, da bo obremenjen dopolnilni dodatek tistih upokojencev, ki imajo pretirano visoke pokojnine in so deležni urpravičenih kritik upokojencev z daleč manjšimi pokojninami.

—vk

NA 10 CICERO

SLOVENJ GRADEC

Pred kratkim so se na Poštarskem domu pod Plešivcem drugič srečali predavatelji delavske univerze Slovenj Gradec. Na srečanju so ocenili dosedanje delo in vlogo slovenjgraške delavske univerze, najprizadevnejšim pa so izročili priznanja za sodelovanje s to izobraževalno ustanovo.

(an)

Za šolstvo pa zmanjka denarja

V zadnji številki Prosvetnega delavca so bili objavljeni razpisi prostih učiteljskih mest po vsej Sloveniji. Med občine z največjim razpisom se je npr. uvrstil tudi Ptuj, ki je razpisal kar 85 učiteljskih mest, od tega le 11 mest za razredne učitelje. Takšno pomanjkanje učiteljev s predpisano izobrazbo ima brez dvoma kronike v šolskih razmerah ptujske občine. Ptuj je namreč občina z največ dotrajanimi šolami v Sloveniji, vendar bodo letos lahko samo podprli strope v tistih stavbah, kjer se še niso podrli, za ostale investicijske posege pa ni denarja. Dokler ne bodo urejene gmotne razmere šol in bivanje učiteljev na podeželju, tako dolgo v nekaterih občinah najbrž ne bo mogoče izpolniti zakonov o obvezni izobrazbi učiteljev.

Nova šola za 1000-letnico

Škofjeloško gradbeno podjetje Tehnik gradi na področju Podlubnika v Škofji Loki novo osnovno šolo, ki bo po načrtih dograjena v jeseni prihodnjega leta. Tako bo šola ena največjih pridobitev ob praznovanju 1000-letnice škofjeloškega ozemlja.

Podlubniška osnovna šola bo imela 24 učilnic s kabineti in dve telovadnici ter vse druge običanje prostore. Dodatno k temu pa so v projekt vključeni tudi potrebni prostori za potrebe škofjeloške posebne osnovne šole.

To šolsko poslopje bo tretji objekt, za katerega so v tej občini namenili samoprispevek občanov iz delovnih organizacij. S tako zbranim denarjem je bila najprej zgrajena telovadnica v Železnikih, zatem osnovna šola v Gorenji vasi, za omenjeno škofjeloško šolo pa preostane še prizidek k šoli na Trati. Posebej so se za samoprispevek po vključitvi v škofjeloško občino odločili tudi v Žireh, kjer bodo letos napeljali v šolo centralno kurjavo in pripravili načrte za gradnjo telovadnice ter prizidka šole in vrtca.

Zaradi močne podražitve gradbenih stroškov v zadnjih letih predvidena sredstva samoprispevka in občinske skupščine ne bodo zadoščala za uresničitev celotnega programa. Po sedanjih ocenah bo potrebno za šolo v Škofji Loki in na Trati zagotoviti še okoli 7 milijonov dinarjev. Tako je za škofjeloško šolo zagotovljen denar za stavbo, za opremo pa še ne. V občini naj bi zato v kratkem zavzeli stališča o tem, kako naj bi zagotovili manjkajoči denar. Občinska skupščina je svoj prispevek iz proračuna letos že povečala od prejšnjih 700 tisoč na 1 milijon 100 tosoč dinarjev letno, druge dodatne vire potrebnih sredstev pa naj bi si zagotovili s podaljšanjem samoprispevka, ki sicer preneha sredi prihodnjega leta, ali z dodatnimi prispevki gospodarstva.

M. S.

V ponedeljek, 22. maja, je v Domu sindikatov v Ljubljani predsednik republiške konference Zveze mladine Slovenije Živko Pregl podelil letošnja priznanja najprizadevnejšim mentorjem in mladim družbenim delavcem iz vse Slovenije.

Letos je že šestič, ko v mesecu mladosti Zveza mladine podeljuje priznanja mentorjem in s tem poudarja že tradicionalno skrb, da bi se delo z mladino vrednotilo tudi z dejanji.

Poleg dvajsetih mentorjev je dobilo priznanje tudi 35 mladih družbenih delavcev, predvsem za delo v zvezi mladine.

Naj odloči Ustavno sodišče

● Uredništvo DE bo predlagalo Ustavnemu sodišču SR Slovenije, da začne postopek za presojo ustavnosti Zakona o osnovni šoli in Zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji ter odloči o vprašanju šolnine za odrasle na stopnji osnovnega dopolnilnega šolanja

V našem glasilu smo v zadnjih nekaj letih večkrat pisali o problemu šolnine za dopolnilno izobraževanje odraslih na stopnji osnovnega šolanja. Pri tem smo ugotovili:

Da so jugoslovanski sindikati že pred šestimi leti terjali, da postane dopolnilno splošno osnovno izobraževanje odraslih brezplačno za posameznika, tako kot je brezplačno za mladino v rednih osnovnih šolah. To so terjali sindikati z argumenti, da končno gre za dopolnilno temeljno izobraževanje tistih, ki s svojim delom tudi že sami soustvarjajo v družbi zbrana sredstva za izobraževanje in jim torej gre pravica na njihovo udeležbo. Slovenski sindikati pa so to terjali tudi zavoljo tega, ker je velik osip v osnovni šoli vsako leto le še povečeval armado zaposlenih brez popolne osemletke. Podatek, star sicer pet let (a novejšega uradnega podatka o tem v Sloveniji, žal, nimamo) pravi, da imamo v Sloveniji 38,2 % vseh zaposlenih brez popolne osemletke, to je 189.807 delavcev. To pa je seveda tisti podatek, ki je slovenske sindikate silil, da so se v delovnih organizacijah zavzemali za to, da čim več zaposlenih dopolni svojo pomanjkljivo osnovno izobrazbo ob delu, zlasti čim več tistih v starosti do 35 let, saj je v tej starostni skupini nad polovico vseh zaposlenih brez popolne osnovne izobrazbe. Ta slovenska akcija pa v šestih letih ni obrodila pričakovanih rezultatov. Vpis v oddelke osnovne šole za odrasle se ni veliko povečal in se je v šolskem letu 70/71 približal številki 3.000.

Med drugimi razlogi za to, da se zaposleni v skromnem številu odločajo za izobraževanje v osnovni šoli za odrasle, je prav gotovo tudi ta, da tej kategoriji delavcev, ki največkrat opravljajo delo na najslabše plačanih delovnih mestih, šolnina v osnovni šoli za odrasle pomeni veliko breme, katerega mnogi sploh ne zmorejo. Še huje je z mladino, ki je glede na doseženo starost zapustila osnovno šolo, a je ni dokončala, je pa tudi brez sredstev, da bi jo dokončala v oddelkih za odrasle.

Podatki, ki so bili zbrani letos prek Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, nas informirajo o tem in o tem smo prek časnika informirali tudi slovensko javnost, da v Sloveniji le na osnovni šoli Stična odrasli ne plačujejo iz lastnega žepa šolnine (podatki so za šolsko leto 70/71), sicer pa je njihov delež od 300 do 1.400 din k letni šolnini. Celotna šolnina za odrasle v osnovni šoli je to isto šolsko leto v Sloveniji znašala za 2.969 slušateljev približno 3,200.000 din, od tega so dve tretjini prispevali slušatelji iz lastnega žepa, eno tretjino pa je prispevala družba iz različnih virov.

Na skupni seji predsedstev Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in republiške konference Zveze mladine Slovenije 4. maja letos, na kateri so obravnavali tudi to vprašanje, smo slišali in to v poročilu javnosti tudi poročali, da brezplačno osnovno šolanje odraslih ni več obravnavati zgolj kot politično stališče sindikatov, ker je o tem izreklo obvezno razsodbo že ustavno sodišče Jugoslavije. Iz informacije republiškega sekretariata za prosveto in kulturo se seznanjamo s tem, da je v SR Bosni in Hercegovini, SR Hrvatski in SR Srbiji to že uresničeno, saj sredstva za šolnino odraslih v osnovni šoli po tej informaciji prispevajo izobraževalne skupnosti na osnovi izobraževalnih programov.

Ob tem, ko smo vse te ugotovitve zapisali tudi v našem časniku, pa smo kasneje kot odmev na to slišali razlage, da razsodba ustavnega sodišča Jugoslavije za Slovenijo ni obvezna.

Zato javno vprašanje Ustavnemu sodišču SRS

ALI JE IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH NA STOPNJI OSNOVNEGA ŠOLANJA UREJENO V SLOVENIJI V SKLADU Z USTAVNIMI DOLOČBAMI?

„Občani imajo ob enakih, z zakonom določenih pogojih pravico pridobivati si potrebna znanja in izobrazbo na šolah in drugih izobraževalnih zavodih vseh vrst.

Obvezno je osemletno osnovno šolanje. Zakon lahko predpiše tudi daljše obvezno šolanje.

Družbena skupnost zagotavlja materialne in druge pogoje za ustanovitev in delo šol ter drugih zavodov za izobraževanje občanov in za pospeševanje njihovih dejavnosti." (44. člen ustave SFRJ in XX. amandma k ustavi SR Slovenije).

Ustavna določila razumemo tako, da ni mogoče razlikovanje v pogojih izobraževanja, ker ustava izrecno poudarja enake pogoje.

Ustava SR Slovenije ureja ta vprašanja še posebej v 39. in 40. členu, kjer je prav tako podan poudarek na enake pogoje občanov, da si pridobijo znanje in izobrazbo po svojih zmožnostih in nagnjenju. V 40. členu je poudarjeno, da je osemletno osnovno šolanje učencev obvezno.

Zato se zastavlja vprašanje, ali je v skladu z ustavnimi načeli, da se razlikujejo pogoji za redno obvezno šolanje in enako šolanje odraslih, kateri v večini primerov brez lastne krivde niso uspeli v mladosti dokončati to šolanje.

Vprašanje pa ni le ustavnega značaja, gre za pomemben del nacionalne politike. Ugotavljamo neverjetno visok osip v osemletnem šolanju, vsa zadnja leta komaj zaznaven premik, pomembnejši premik je bil dosežen komaj v šolskem letu 70/71. Ali bodo naši delovni ljudje ob neuspešnem sistemu izobraževanja sposobni slediti hitremu družbenemu, tehnološkemu pa tudi samoupravnemu razvoju? Ali ni Slovenija sorazmerno revna na naravnih bogastvih in predstavlja njen najdragocenejši del ravno usposobljenost naših delovnih ljudi?

Skladno s tem se zastavlja vprašanje ustavnosti določb naslednjih republiških zakonov:

1. ZAKON O OSNOVNI ŠOLI (Ur. list SRS 7/68 in 14/69)

V 4. členu tega zakona piše, da osnovna šola organizira in vodi osnovno izobraževanje odraslih. V 10. členu tega zakona je poudarjeno, da je pouk na osnovni šoli za učence brezplačen, kar je v skladu z ustavo. V 33. členu pa obstaja nasprotje proti 10. členu in ustavni določbi o enakih pogojih, ker je določeno, da za svoje izobraževanje na osnovni šoli prispevajo odrasli del potrebnih sredstev v skladu s statutom šole.

2. ZAKONA O IZOBRAŽEVALNIH SKUPNOSTIH IN O FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SR SLOVENIJI

V 40. členu tega zakona obstaja razlikovanje glede zagotavljanja sredstev s strani temeljnih izobraževalnih skupnosti. Tako je v 1. odstavku tega člena izrecno določeno, da temeljna izobraževalna skupnost zagotavlja sredstva za obvezno osnovno šolanje za učence s svojega območja, v 2. odstavku pa obstaja formulacija, da ta skupnost uporablja sredstva tudi za sofinanciranje dopolnilnega izobraževanje in izobraževanja odraslih.

Glede na vse povedano menimo, da take rešitve niso v skladu z ustavnimi določbami, da so tudi v nasprotju z interesi nacionalnega razvoja in

PREDLAGAMO

da Ustavno sodišče SR Slovenije začne postopek za presojo ustavnosti obeh omenjenih zakonov in o tem vprašanju odloča.

UREDNIŠTVO DELAVSKE ENOTNOSTI

OD TU IN TAM

TOLMIN

Ena najstarejših gospodarskih organizacij v tolminski občini, tovarna pohištva „Krn“ v Klavžah v Baški grapi, praznuje te dni 25-letnico svojega obstoja. S skromnimi sredstvi so začeli najprej izdelovati stavbno pohištvo, nato so proizvodnjo postopoma razširjali. Leta 1967 pa je podjetje zašlo v hude finančne in organizacijske težave, zato je bila v tovarni uvedena prisilna uprava. Po končani sanaciji so se povezali z novogoriško tovarno „Meblo“, s katero so sedaj v kooperaciji in dosegajo čedalje večje uspehe. Še vedno pa morajo odplačevati stare dolgove, kar se pozna tudi pri osebnih dohodkih, ki so sorazmerno nizki, njihovo poprečje je okrog 1250 dinarjev. Na proslavi obletnice, na katero so povabili tudi svoje upokojence, so nagradili 13 najstarejših članov kolektiva, ki delajo v tovarni neprekinjeno že 25 oziroma 20 let. Ob jubileju so izvedli tudi več športnih tekmovanj. J. Š.

CELJE

Celjska tovarna tehtnic in finomehanike Libela je te dni ponovno poslala v Sovjetsko zvezo večje število tehtnic. Gre za pošiljko, s katero bodo Celjani sodelovali na velikem mednarodnem sejmu v Kijevu.

Libela se bo tu predstavila z izdelki za kmetijstvo in pretočno industrijo. Dozirne tehtnice, tehtnice za vrečavanje in avtomatske tehtnice so zelo iskane v tej deželi. Zato pričakujejo v Celju tudi tokrat dobre poslovne rezultate.

Omeniti pa je vredno, da je Libela v lanskem letu izvozila v Sovjetsko zvezo dozirnih tehtnic za močna krmila v skupni vrednosti 1.750.000 din. Kijevski sejem pa naj bi samo potrdil kakovost in uporabnost celjskih tehtnic v Sovjetski zvezi. J. KUZMA

SLOVENJ GRADEC

V Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec so z gospodarskim načrtom za leto 1972 predvideli, da bo najnižji osebni dohodek na zaposlenega 900 dinarjev na mesec. Vendar so samoupravni organi te slovenjgraške delovne organizacije, ki ima obrate v vseh 4 koroških občinah, sklenili, da od 1. maja naprej nihče, ki je delal 182 ur na mesec in izpolnil delovno obveznost, ne more zaslužiti manj kot 1.000 dinarjev na mesec.

POLNI DVE DESETLETJI DELA MARIBORSKE »PIRAMIDE«

Potrošnja dol — proizvodnja gor

Le z gradnjo nove pekarne bodo lahko zagotovili delavcem-pekom boljše delovne razmere

Mariborsko pekarsko podjetje „Piramida“ je te dni praznovalo. Kolektiv, ki šteje danes 120 zaposlenih, je organiziral prisrčno slovesnost v počastitev 20-letnice svojega dela. Ob tej priložnosti so samoupravni organi podjetja sprejeli tudi sklep, da nagrade vse svoje jubilante, ki delajo pod isto streho že več kot 10, 15 in 20 let. Seveda niso pozabili tudi onih, ki so že odšli na zaslužen počitek. Na proslavo so namreč povabili tudi svoje upokojence in jih, tako kot svoje jubilante, lepo nagradili.

NAJSLAJŠI KRUH

Po potrošnji kruha smo Slovenci še vedno med prvimi v Evropi. K temu pa moramo dodati, da kupujejo gospodinje vse manj kruha in seveda več drugih prehrambenih artiklov, ki so dražji, vendar tudi manj kalorični.

No, ne glede na to, da se našim podjetjem, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kruha, v prihodnje po vsej verjetnosti ne obeta porast proizvodnje, ima mariborska „Piramida“ iz leta v leto več dela.

V minulem letu je znašala proizvodnja vseh vrst kruha že 4,5 milijona kilogramov, proizvodnja vseh vrst peciva pa skoraj 9 milijonov kosov. Če primerjamo te številke s podatki iz leta 1953, vidimo, da je narasla proizvodnja kruha in peciva kar za 115 %.

Ljudje že vedo, kaj je dobro. In mariborske gospodinje zatrjujejo, da je kruh, ki ga peče „Piramida“, najslajši.

PREMAJHNE KAPACITETE

„Vse od svoje ustanovitve dalje poslujemo z lastnimi obratnimi sredstvi . . .“ nam pripoveduje DANE BENČINA, direktor „Piramide“. „Lanskoletna realizacija je 16 milijonov novih dinarjev, kar za tako majhno delovno organizacijo vsekakor ni malo. In letos? Prizadevali si bomo, da bomo ustvarili še več. Dejstvo namreč je, da ne moremo zadostiti potrebam kupcev, ker so naše kapacitete kljub povečani proizvodnji še vedno premajhne. Če bi več ustvarili, bi lahko tudi več prodali . . .“

Vzrokov, ki ovirajo hitrejšo rast podjetja, je vsekakor več. Eden izmed najbolj perečih je, da ni dotoka mladih ljudi v pekovsko stroko. Delovni pogoji v tem poklicu so namreč izredno težki in kar je najhujše, gre v glavnem za nočno delo. To pa so nedvomno stvari, ki mladim vse manj diše.

„Zapuščajo nas celo starejši ljudje . . .“, nam pripovedujejo v „Piramidi“. „Odhajajo v tovarne, v trgovino, kjer imajo urejene delovne pogoje, zaslužijo pa prav toliko . . .“

Letošnji nagrajenci – jubilanti in upokojenci – mariborske „Piramide“

NEUSPELI POSKUSI SODELOVANJA

Kolektiv „Piramide“ si že vseskozi prizadeva, da bi okrepil svojo dejavnost, moderniziral proizvodnjo in si po možnosti podal roko ali z „Intesom“ ali z Mariborsko mlekarno. V ta namen je žrtvoval že precej sredstev in veliko truda. Vendar vse brez pravega haska. Poglejmo, kaj nam je o teh prizadevanjih povedal Dane Benčina:

„Kolektiv si je nenehno prizadeval, da bi izboljšal delovne pogoje in skrčil nočno delo. Zato smo naročili načrte za novo pekarno. Dobili smo lokacijo ob Ljubljanski ulici in za zemljišče že odšteli 685 novih tisočakov. Naš program za izgradnjo nove pekarne je bil povsem v skladu s sprejetimi stališči Komisije za družbeno ekonomske odnose in ekonomsko politiko mestne konference ZKS Maribor ter aktiva ZK živilskega kombinata Intes in pekarskega podjetja „Piramida“. Pripravljati smo začeli potrebno dokumentacijo za gradnjo pekarne in pričeli razgovore z živilskim kombinatom Intes o bodočem poslovanju in sodelovanju pri izgradnji nove pekarne. Začetni razgovori so veliko obetali. Sklenili smo pogodbo o poslovno tehničnem sodelovanju za dobo 15 let. Intes naj bi prispeval kredit v višini 5 milijonov novih dinarjev za izgradnjo nove pekarne, naš kolektiv pa se je obvezal, da bo 15 let kupoval moko pri kombinatu Intes. Ko smo dobili vso potrebno dokumentacijo in bili na tem, da pričnemo z novogradnjo, se je Intes premislil . . .“

Letno spečejo pri „Piramidi“ že skoraj 5 milijonov kilogramov kruha, od tega največ črnega

VSE ZA NOVO PEKARNO

Razgovori o integraciji so potekali tudi z Mariborsko mlekarno, vendar tudi v tem primeru brez pravega rezultata. Baje je Kreditna banka zagrozila Mariborski mlekarni, da ji bo blokirala vse kredite, če bo šla v predvideno integracijo. Zato do potrebnega referenduma v kolektivu Mariborskih mlekarn sploh ni prišlo.

Ne glede na te neuspehe se pri „Piramidi“ niso odrekli svojim razvojnim načrtom. Po tej ali oni poti bodo zgradili novo pekarno, saj le v tem vidijo rešitev, da skrčijo nočno delo in poskrbijo za boljše delovne pogoje svojih delavcev – pekov.

-a

Referendum o posojilu podjetju

Kolektiv industrije gumijevih, kemičnih in usnjenih izdelkov Sava Kranj bo 30. maja odločal o zanimivem predlogu, ki naj pomaga ublažiti finančne težave podjetja. Po tem predlogu naj bi delavci od 15. junija do 15. novembra dobili izplačanih le 90 odstotkov svojih prejemkov, preostalo desetino pa naj bi podjetje zadržalo in jo nato skupaj izplačalo ob koncu leta. S tem bi gospodarska organizacija zbrala skoraj 6 milijonov dinarjev in si z njimi prehodno pomagala zlasti pri nakupu surovin.

Z istim namenom pa je delavski svet Save pred kratkim sklenil, da bodo zaposlenim izplačevali večji del osebnega dohodka prek hranilnih knjižic. Po izkušnjah drugih podjetij, ki že izplačujejo osebne dohodke na tak način, v Savi sodijo, da bo poprečje hranilnih vlog pri njih doseglo najmanj 3 milijone dinarjev. S tem bi si podjetje zagotovilo prednost pri najemanju premostitvenih posojil v banki.

za lepšo in bolj čvrsto postavo
melbrosia®
medex
Ljubljana

Industrija Sava pri delitvi svojega dohodka redno izdvoji največji delež za obratne namene. Tako z lastnimi sredstvi in drugimi trajnimi viri krije že 77 odstotkov svojih potreb po obratnem kapitalu. Kljub tej usmeritvi, rentabilnemu poslovanju in zadovoljivemu poslovnemu uspehu pa se je podjetje znašlo v težkem finančnem položaju. Glavni vzrok za to je naraščanje splošne plačilne nesposobnosti. Kupci so ob koncu lanskega leta dolgovali Savi 93 milijonov, ob koncu marca pa že skoraj 127 milijonov dinarjev. Težak finančni položaj podjetja še stopnjuje močna odvisnost od uvoženih surovin. Te morajo plačevati sproti in torej ne morejo, tako kot to delajo drugi, odlašati s plačili svojim dobaviteljem. Za oba omenjena ukrepa so se v Savi odločili, ker se zavedajo, da je odpravljanje nelikvidnosti dolgotrajen proces in si je zato potrebno pomagati iz zadreg tudi z izkoriščanjem vseh lastnih možnosti.

M. S.

Žage skoraj brez lesa

Slovenska Koroška je znana zaradi velikega naravnega bogastva – gozdov. Na področju štirih koroških občin, to je Dravograda, Radelj ob Dravi, Raven na Koroškem in Slovenjega Gradca, je več kot 70.000 ha gozdov, letno pa posekajo okrog 250.000 kub. metrov lesa.

Pričakovati bi bilo, da žagarski obrati na Koroškem ne bodo imeli težav pri dobavah obline za žage. Vendar temu ni tako. Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec, ki ima žagarske obrate v Mežiški, Dravski in Mislinjski dolini, je za leto 1972 sklenilo z GG Slovenj Gradec pogodbo za dobavo 97.000 kub. metrov obline za žage. Vendar pa so žagarski obrati LIP Slovenj Gradec prejeli v prvih štirih mesecih 9.000 kub. metrov obline manj, kot bi jo morali. Proizvodnja na žagarskih obratih je v enomesečnem zaostanku. Žage pa tudi zdaj pogosto stojijo, ker je zaradi majhnih zalog – 15. maja na primer so imeli na vseh žagah na zalogi le 625 kub. metrov hlodovine – racionalno obratovanje nemogoče. Dva žagarska obrata že poslujeta z izgubo, drugi pa na meji rentabilnosti. Doslej so žage na obratih LIP Slovenj Gradec v Mislinji, Otiškem vrhu, v Vuhredu, na Prevaljah in v Mušeniku stale skupaj že blizu 80 dni; največ v Mušeniku in na Prevaljah.

Zaradi zastojev v proizvodnji so manjši tudi osebni dohodki. Najbolj so prizadeti v Mušeniku in na Prevaljah, kjer so žage stale 21 oziroma 30 delavnikov. Delavci so izkoristili že po 10 dni dopusta, dogovorili pa so se tudi, da bodo z delom ob prostih sobotah nadoknadili 10 delavnikov.

In zakaj na žagah na Koroškem ni hlodovine? Vreme letos gozdarjem ni naklonjeno, vendar pa je to le eden od razlogov, zaradi katerih ni hlodovine. Delavci na koroških žagah to tudi razumejo. Ne morejo pa razumeti, da se je Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec odločilo za izvoz hlodovine prav v času, ko žage pravzaprav stojijo. Na LIP Slovenj Gradec poudarjajo, da odkupujejo od GG hlodovino po najvišjih cenah in da so tudi reden plačnik. Izgleda torej, da gre za ozke podjetniške interese GG Slovenj Gradec oziroma posameznih obratov.

Takšno početje se delavcem na žagah zdi nerazumljivo predvsem zategadelj, ker sta se lani GG Slovenj Gradec in LIP Slovenj Gradec odločila za dve pomembni skupni investiciji – za centralno skladišče hlodovine in za novo tovarno ivernih plošč, v začetku letošnjega leta pa je bila dana obojestranska pobuda za združitev obeh delovnih organizacij, predvsem zato, da bi v okviru združenega podjetja hitreje kot doslej na Koroškem razvijali predelavo lesa in razreševali morebitne probleme.

Delavci žagarskega obrata LIP Slovenj Gradec v Mušeniku so na sestanku zahtevali tudi spremembo predpisov o izvozu. Nevzdržno je, da dovolimo izvoz hlodovine, in ta izvoz celo spodbujamo s premijami. Opozorili pa so tudi na to, da se je na Koroškem v zadnjem času močno razširil razrez obline na zasebnih žagah, in sicer na podlagi dovoljenj GG.

(An)

SLOVENSKE KONJICE

Na razširjeni seji političnega aktiva lesno industrijskega podjetja „LIP“ so obširno in konkretno razpravljali o pripravah na volitve novega centralnega delavskega sveta in obratnih delavskih svetov, ki bodo 14. junija. Ugotovili so, da so dosedanji organi upravljanja dobro in uspešno delovali ter da bodo novoizvoljenim zapustili dokaj ugodno dediščino. Podjetje je namreč med redkimi gospodarskimi organizacijami pri nas, ki ima zelo majhna posojena obratna sredstva, hkrati pa ima v banki oročenih 4 milijone dinarjev ob tekočem plačevanju vseh obveznosti.

Na tem sestanku so zbrali tudi iniciativni odbor za ustanovitev sindikalnega odbora podjetja. Sklenili so, da bodo v poletnih in jesenskih mesecih izvedli vse organizacijske, kadrovske in tehnične priprave tako, da bi lahko ustanovno konferenco podjetja imeli takoj, ko bodo končani občni zbori osnovnih sindikalnih organizacij.

V. L.

Na tekmovanju za „Pokal hotela Slon" si je priborila prvo mesto ekipa podjetja Alpe Adria.

Gostinci Alpe Adria prvi za pokal hotela Slon

Ker proslavlja gostinsko podjetje hotela Slon letos 420-letnico svojega obstoja, je sekcija za šport in rekreacijo tega podjetja organizirala turnir v malem nogometu.

Turnirja, ki je trajal 2 dni, so se udeležila moštva skoraj vseh ljubljanskih gostinskih podjetij: hotel Turist, hotel Lev, hotel Union, Šestica, Figovec, Gostinsko podjetje Ljubljana, Alpe Adria, Hotelska šola, poklicna gostinska šola in organizator hotel Slon.

Razveseljivo je, da vlada za to zvrst rekreacije med gostinci veliko zanimanje, kar je potrdila udeležba velikega števila igralcev in gledalcev.

Rezultati – Predtekmovanje: hotelska šola : hotel Turist 2:0, hotel Lev : hotel Slon 3:2, Figovec : hotelska šola 1:2, hotel Union : Šestica 2:0, Alpe Adria : Pokl. gost. š. 0:0, po kazenskih strelih 2:1, Gost. podj. Lj. : Union 1:0.

Polfinale: hotel Lev : Alpe Adria 0:1, hotelska šola : Gost. podj. Lj. 3:2.

Finale: Alpe Adria : hotelska šola 3:2.

Zmagovalna ekipa gostinskega podjetja Alpe Adria je dobila v trajno last pokal hotela Slon, štiri prvoplasirane ekipe pa še praktična darila.

MIRKO VAUPOTIČ

Smučarski troboj pod Okrešljem

CELJE – Na terenih pod Okrešljem so se minulo soboto zbrali smučarji treh celjskih podjetij. Mladi smučarji, smučarke in veterani Aera, Libele in vodne skupnosti Nivo so se pomerili v tradicionalnem smučarskem troboju za prehodni pokal. Lanskoletni zmagovalec, Aero Celje, letos ni ubranil naslova najboljše ekipe.

Proga za veleslalom na Plazu je bila tokrat najbolj ugodna za posebno pripravljeno vrsto Nivoja. Ti so premagali lanskoletnega prvaka v troboju in najboljšo ekipo občinskega smučarskega prvenstva Libelo. Borbe so bile zelo zanimive. Toda izenačena vrsta Nivoja je imela najboljše moči. Zato je tudi zmagala z najboljšimi rezultati.

Vrstni red je bil: Vodna skupnost Nivo 355,4 sekunde, Aero 358,8 in Libela 374,6 sekunde.

Med posamezniki je bil vrstni red v posameznih kategorijah sledeč: **žene:** Naraks (Nivo) 40,1, Juvančič (Libela) 40,5, Planteu (Aero) 47,4.

Starejši člani: Nunčič (Aero) 31,6, Rožič (Nivo) 33,5, Debeljak (Aero) 34,6, Tanšek (Libela) 34,8, Koštomaj (Aero) 34,8, Mulej (Libela) 37,7.

Mlajši člani: Lužnik (Nivo) 31,9, Cvahte (Nivo) 31,9, Zimšek (Libela) 32,1, Kramar (Nivo) 32,2, Rozman (Libela) 32,4, Rupar (Libela) 32,6, Požun (Aero) 33,5, Marinček (Nivo) 33,9, Srebot (Aero) 34,0, Dobovičnik (Aero) 34,1.

V prihodnji sezoni bo organizator te zanimive prireditve celjska Libela.

J. KUZMA

MARIBORSKA SINDIKALNA NAMIZNOTENIŠKA LIGA

PRVAKA TAM I TEZNO IN Š.C. TAM

Pred dnevi se je končalo tekmovanje v I. in II. mariborski sindikalni namiznoteniški ligi. Posebnih presenečenj v zadnjih kolih ni bilo in tako so naslov zmagovalca v I. ligi zasluženo osvojili igralci TOVARNE AVTOMOBILOV IN MOTORJEV MARIBOR. Ekipa TAM I TEZNO je igrala vso sezono v isti postavi in sicer: Nidorfer Slavko, Bezjak Jože, Jamšek Maks in Uran Marjan. Igrali so dobro in so od 28 srečanj izgubili samo eno. Osvojili so 129 nizov, izgubili pa samo 38.

V II. ligi je presenetila z uvrstitvijo na prvo mesto ekipa ŠOLSKEGA CENTRA PRI TAM pred M. TISKOM, ELKO in TAM III STUDENCI. Zanimivo je, da si je ekipa Š. C. TAM priborila prvo mesto s tem, da je izgubila le en set manj kot ekipa M. TISKA. Obe ekipi imata namreč enako število točk in odloča o prvem mestu razlika v setih. Dve zadnje uvrščeni ekipi iz I. lige sta izpadli in bosta v novi sezoni tekmovali v II. ligi. Iz druge lige sta se v I. ligo uvrstili ekipi Š. C. TAM in Mariborski tisk.

Priznanje je treba dati komisiji za šport pri občinskem sindikalnem svetu Maribor, ki je organizirala to masovno tekmovanje in ga tudi uspešno končala.

Rezultati zadnjega kola in končna uvrstitev ekip v obeh ligah: I. liga: TEKOL : TAM I STUDENCI 0:5, SWATY : KONSTRUKTOR 0:5, VEMA : TSN I 4:5, TAM II : TAM III 5:0, NIGRAD I : TAM I 3:5, TAM II STUDENCI : V. POSTAJA 5:0, PRIMAT : LIVARNA 3:5.

II. liga: M. TISK : M. VODOVOD 5:2, EMBALAŽA : Š. C. TAM 0:5, ZAVAROVALNICA M. : ELKO 1:5, TAM III STUDENCI : GRADIS 5:2, TAM IV : KONSTRUKTOR II 0:5, ZLATOROG : TSN II 0:5, NIGRAD II : ZARJA 5:0.

Lestvica I. liga: TAM I Tezno 50, Livarna 44, Primat 44, Konstruktor I 38, TAM III Tezno 30, TAM II Tezno 28.

Lestvica II. liga: Š. C. TAM 50, Mariborski tisk 50, ELKO 40, TAM III Studenci 34, TSN II 34, M. Vodovod 32.

D. Z.

Sindikalna namiznoteniška ekipa VEME: Stajnko, Rajšp, Muhič in Gojkovič.

SLOVENSKA BISTRICA

Nadaljevanje občinskih športnih iger

Za nadaljevanje sindikalnih športnih iger občine Slovenska Bistrica je značilna velika udeležba v posameznih disciplinah. Tekmovanje je bilo v šahu, namiznem tenisu in kegljanju.

V kegljanju so bili doseženi naslednji rezultati. Tekmovalo je 16 ekip. Ekipe so sestavljali 4 člani, od katerih je imel vsak posameznik na voljo 20 metov na polno.

Najuspešnejši so bili letos tekmovalci INTES Slovenska Bistrica (460 kegljev), 2. LIO Poljčane (454 kegljev), 3. IMPOL Slovenska Bistrica I. 433 kegl., 4. STEKLARNA Slov. Bistrica 432 kegljev, 5. Skupščina občine Sl. Bistrica I. 428 kegljev, 6. IMPOL III Slov. Bistrica 427 kegljev, 7. EMMI Slov. Bistrica I. 421 kegljev, 8. EMI Poljčane 403 kegljev, 9. Prosveta 403 kegljev, 10. LIO Oplotnica I. 397 kegljev, 11. Steklarna Slov. Bistrica II. 397 kegljev, 12. Koloniale PE PLANIKA Slov. Bistrica 394 kegljev, 13. EMMI Slov. Bistrica II 350 kegljev, 14. IMPOL Slov. Bistrica II 343 kegljev, 15. LIO Oplotnica II 309 kegljev in 16. Skupščina občine Slov. Bistrica II 279 kegljev.

V šahu je tekmovalo osem ekip, ekipo pa so sestavljali štirje člani. Največ uspeha je imela ekipa Granit Slovenska Bistrica, ki je zbrala 19,5 točke. Slede: STEKLARNA Slov. Bistrica 16,5, 3. Prosveta Slov. Bistrica 16 točk, 4. IMPOL Slov. Bistrica 15,5 točke, 5. Skupščina občine Slov. Bistrica 15 točk, 6. Kmetijski kombinat Slov. Bistrica 12,5 točke, 7. EMI Poljčane I 9,5 točke in 8. EMI Poljčane II 7,5 točke.

V namiznem tenisu je nastopilo 5 ekip. Prvo mesto so osvojili člani ekipe EMI Poljčane (8 točk), 2. IMPOL Slov. Bistrica (6 točk), 3. EMMI Slov. Bistrica (4 točke), 4. LIO Poljčane (2 točki) in 5. EMMI Slov. Bistrica II (brez točke).

VIKTOR HORVAT

MARIBOR

V nadaljevanju drugega dela prvenstva v I. in II. skupini sindikalne nogometne lige Maribora se med ekipami odvijajo ostre borbe za čim boljši plasma. V I. skupini je glavni kandidat za prvo mesto ekipa TAM STUDENCI, saj vodi kar z 5 točkami prednosti. Sledijo ekipe: M. TISK, ELKO, KONSTRUKTOR in TAM II TEZNO, med katerimi bodo gotovo zanimive borbe za čim boljšo uvrstitev.

V II. skupini vodi ekipa SWATY, ki ji sledi ekipa TAM I TEZNO. Ta ima le dve točki manj kot vodeča ekipa in bo prav gotovo skušala to razliko nadoknaditi.

PD Jesenice sredi priprav na jubilejno leto

Planinci iz sosednje Koroške, Julijske Benečije, Furlanije in Slovenije že nekaj let zelo uspešno, tesno sodelujejo. Vsako leto prirejajo skupne posvete, izlete in sestanke, enkrat v ,Sloveniji, drugič na Koroškem in tretjič nekje v Benečiji ali Furlaniji. Tako skupno delo je obrodilo do sedaj lepe in zaželene uspehe.

Planinsko društvo Jesenice je sredi priprav za proslavo svoje 70-letnice (1903–1973) v zadnjem času močno poživilo svojo aktivnost na vseh področjih, kljub temu, da morajo jeseniški planinci reševati številne težke gospodarske probleme. Novi Tičarjev dom na Vršiču je še vedno zadolžen, staro 75-letno Erjavčevo kočo na Vršiču morajo jeseniški planinci vedno znova popravljati, obnavljati in modernizirati, prav tako tudi kočo pri izviru Soče, zavetišče pod Špičko pa morajo prej ali slej povečati in zgraditi novo. Lokalne potrebe silijo jeseniške planince, da čimprej zgrade primeren planinski objekt v neposredni bližini kovinarskega mesta, na Rožci ali Golici. Poleg tega morajo jeseniški planinci skupaj s plezalci in alpinisti ter gorskimi reševalci skrbeti za vzdrževanje in obnovo petih gorskih zavetišč in GRS koče na Španovem vrhu.

Vsa ta gospodarska dejavnost močno obremenjuje matično planinsko društvo Jesenice, da zaradi tega čestokrat pozablja na želje, prošnje in potrebe 1.3000 članov, ki si žele bolj razgibanega družabnega življenja, razvedrila, predavanj, izletov in vzponov.

Sedaj, ko je na Jesenicah poleg močno razgibane aktivnosti AO zaživelo tudi delo mladinskega in pionirskega odseka, stoje pred PD Jesenicami še večje naloge in obveze, posebno na področju vzgoje ljubiteljev in obiskovalcev gora.

Sredi priprav za jubilejno leto planinstva na Jesenicah imajo jeseniški planinci, plezalci, alpinisti skupaj z gorskimi reševalci polne roke dela in polno glavo skrbi.

Najprej bodo v Martuljek, na Vršič ali na Golico povabili predstavnike in zastopnike slovenskih planinskih društev iz zamejstva, iz Trsta, Gorice in Celovca, s katerimi hočejo navezati najtesnejše tovariške stike. To srečanje naj bi bilo čimprej, prav gotovo pred polno poletno planinsko sezono.

Jubilejno leto nameravajo počastiti planinci z delovnimi in propagandnimi akcijami, pomnožiti in pomladiti nameravajo svoje vrste, izdelali in razvili bodo svoj društveni planinski prapor, vzidati nameravajo temeljni kamen za nov planinski objekt na Golici ali Rožci. Izdelali bodo tudi propagandni planinsko-turistični film o čudovitem planinskem okolju Planice, Vršiča in Trente.

ŽUPANČIČ

DOMAČEMU TURISTU KONČNO LE »RASTE CENA«

Pojav črnih koz v naši državi je nedvomno močno vplival na letošnje načrte turističnih podjetij. Največ odpovedi skupinskih in posameznih potovanj iz tujine v Jugoslavijo je bilo v aprilu in maju iz skandinavskih držav in Velike Britanije. V vsakem primeru bo turistični promet v aprilu in maju zmanjšan, vendar pa izgube ne bodo velike, ker ta dva meseca ne vplivata pomembno na celotni turistični promet. Osnovno vprašanje je zato sedaj, kaj storiti, da bi se domači in tuji gosti zopet vrnili.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je turistična operativa že začela z „dodatno turistično ofenzivo" v državi in posebno v inozemstvu. Tako je turistična zveza Hrvaška povabila v goste več skupin tujih novinarjev in šefov tujih agencij. Nekatere skupine so že bile pri nas, druge pa se prav sedaj spoznavajo z razmerami pri nas, pričakujejo pa še nove skupine iz ZR Nemčije, Avstrije, Švice in še nekaterih drugih držav. Razen tega je turistična zveza Hrvaške v nekaterih evropskih metropolah in večjih mestih organizirala tiskovne konference. Tudi posamezne hotelske organizacije pripravljajo samostojne propagandne akcije.

Povsem razumljivo je, da je v nekaterih državah prišlo do obsežnejših odpovedi turističnih potovanj v našo državo v aprilu in maju. Zaskrbljujoče pa je, ker je skoraj v vsej zahodni Evropi prišlo do resnega zastoja v zakupu hotelskega prostora v jugoslovanskih letoviščih v glavni sezoni in jeseni. Turistični promet z vzhodnoevropskimi državami je celo padel v spodnjo doseženo mejo 7,4 % našega skupnega inozemskega prometa. V vseh teh državah se pojav črnih koz v Jugoslaviji sprejeli na nenavaden način; vsi njihovi ukrepi namreč presegajo preventivne ukrepe, ki jih predpisuje svetovna zdravstvena organizacija.

Upravni odbor turistične zveze Jugoslavije namerava zato uradno obvestiti ZIS o svoji oceni inozemskega turističnega prometa v tej sezoni, ki ni posebno ugodna. Delno zaradi neugodnih ekonomskih pogojev, ki so bili značilni v minulem letu v Evropi, deloma pa tudi zaradi epidemije črnih koz, bi se lahko povečanje letošnjega tujega turističnega prometa v primerjavi z lanskim letom znižalo od 20 predvidenih odstotkov povečanja le na 10 %. Vendar je po ocenah nekaterih turističnih strokovnjakov tudi ta odstotek zelo optimističen. Na predlog turistične zveze Hrvaške je zato upravni odbor turistične zveze Jugoslavije že priporočil vsem turističnim in gostinskim organizacijam, naj v letošnji sezoni posvetijo večjo pozornost tudi domačim turistom. Končno torej le – čeprav zaradi „višje sile". V. B.

Ljubljanske Benetke

Foto: SAŠA FICKER

Naj vas spomnimo na to, da Delavska enotnost vsak mesec nagrajuje svoje naročnike. Postanite njen naročnik in vključite se v naše nagradno žrebanje. Čakajo vas bogate nagrade. Izpolniti je treba samo naročilnico in jo skupaj z nakazilom o vplačani naročnini za 12 mesecev, poslati na naš naslov. Vsak mesec novo žrebanje, vsak mesec nove nagrade! Razen tega, da vas Delavska enotnost sproti seznanja z aktivnimi dogajanji v kolektivih, vas tudi nagradi.

POSTANITE PRIJATELJ DELAVSKE ENOTNOSTI, KI IZHAJA ŽE 30 LET, SODELUJTE V NAŠEM NAGRADNEM ŽREBANJU!

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.– din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

	Ime in priimek	Naslov	Podpis
1			
2			
3			
4			
5			

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

.....

.....

ZMRZAL V TEH TOPLIH DNEH

Skrbi gostincev zaradi manjšega obiska in zamrznjenih cen

Gorenjski gostinci so na splošno zadovoljni z minulo zimsko sezono. V šestih mesecih se je v njihovih obratih zadrževalo 93 tisoč gostov ali za petino več kot lani, prenočitve pa so se s številom 329 tisoč povečale za 16 odstotkov. Nočitve tujih gostov so porasle celo za 30 odstotkov, domačih pa so se povečale za desetino. Domači gostje so bili kljub temu še v veliki večini, saj so tujci k skupnemu številu nočitev prispevali le 25 odstotkov. Zanimivo je, da zimska sezona predstavlja na Gorenjskem že 20 odstotkov celotnega turističnega prometa.

Ko so te spodbudne podatke pred dnevi ocenjevali člani področnega odbora Gospodarske zbornice za turizem in gostinstvo, je bila njihova razprava močno pod vtisom neugodnih ocen o sedanjem položaju gostinstva. Čeprav je očitno, da so tuji turisti na Gorenjskem zaradi črnih koz odpovedali nekaj rezervacij, kot ob obali, pa manjši obisk posebno v maju povzroča precejšnje izgube. Samo v blejskem hotelu Jelovica so bili zaradi tega ob 2700 napovedanih nočitev. Velike izgube pri dohodku pa nastajajo tudi zaradi tega, ker je izredno malo prehodnih gostov, ki so se na Gorenjskem vsako pomlad ustavljali na poti proti morju

Gostinska podjetja so v hudih težavah tudi zaradi tega, ker so njihove cene zamrznjene, izdatki za osnovna živila, družbene obveznosti in druge poslovne stroške pa nenehno naraščajo. Mnogim se zaradi tega obeta, da bodo v kratkem porošili ves dohodek minulih dveh uspešnih sezon in zašli v izgubo.

Uradni jezik

Med samoupravnimi sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov je tudi nekaj takih, ki so le pogojno verificirani. Komisijam za pripravo samoupravnih sporazumov, ki so dobili le pogojni „blagoslov", je verifikacijska komsija pri sekretariatu za delo pod štev. 1130-51/71 z dne 19. maja 1972 sporočila, da je obravnavala metode, način in postopke za sprejem pogojno verificiranih sporazumov. Razen nekaterih bolj načelnih kot praktičnih napotkov, kaj vse naj bi storile komisije, da bi bili sporazumi podjetij njihovih dejavnosti dejansko verificirani, v tem dopisu beremo tudi tole:

„Četudi veljajo omejitvene odločbe, ki se nanašajo na določitev sredstev za osebno in skupno porabo za leto 1971, naj jih delovne organizacije upoštevajo tudi v letu 1972, ker verifikacijski postopek še ni končan."

Komisija za pripravo samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v slovenskih PTT kolektivih, ki tudi sodi med tiste, ki za svoje delo še niso dobili dokončnega blagoslova, zdaj ne ve, kaj in kako naj ravna, da bi lahko z uspehom zaključila svojo nalogo. Od oktobra lani, ko je bil ta sporazum pogojno verificiran, vse do danes še ni dobila uradnega pojasnila, zakaj ta sporazum še ne more biti dokončen, skratka verificiran. Ko so o tej zadevi razpravljali tudi na zadnji plenarni seji RO sindikata delavcev v prometu in zvezah, so tisti, ki znajo razvozlati še tako „kunšten" uradni jezik, menili, da komisija pač opozarja, naj tudi v PTT podjetjih pazijo, da osebnih dohodkov ne bi povečali za več kot 11 % v primerjavi s stanjem ob zamrznitvi osebnih dohodkov.

Taka razlaga je lahko točna, lahko pa tudi ne. Zato ne bi bilo napak, če bi tudi verifikacijska komisija pri sekretariatu za delo poskrela za razumljivejši uradni jezik, če kajpak tistega, kar ima sporočiti svojim „strankam", res ni mogoče povedati na način, ki bi ga razumeli tudi ljudje brez fakultetne izobrazbe z magistraturo.

-mG

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 323-554, 316-695. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100 — Posamezna številka stane 50 N-par Naročnina je četrtletna 6,50 din — polletna 13 din — in letna 26 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana